

Jouppilanvuoren liikunta-alueen toimintasuunnitelma 2020-2030

Jari Mäkelä

Opinnäytetyö
Liikuntajohtamisen koulutusoh-
jelma, YAMK
2020

Tekijä Mäkelä Jari	
Koulutusohjelma Liikuntajohtamisen koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Jouppilanvuoren liikunta-alueen toimintasuunnitelma	Sivu- ja liitesivumäärä 46+25
<p>Jouppilanvuoren liikunta-alueen toimintasuunnitelman tekeminen vuodelle 2030 aloitettiin keväällä 2018. Virkamiestyöryhmä on käynyt asiasta palaverieja, jonka jälkeen seurojen kanssa tehtiin tarvekartoitus alueen kehittämiseksi. Alue sijoittuu Seinäjoen kaupungin keskustan tuntumaan liikuntapaikkojen ja -alueiden keskittymään. Alue tulee olemaan kaupungin tärkein liikuntapaikkakeskittymä, joka palvelee laajasti kaikkia väestöryhmiä. Tämän kehittämistyön tavoitteena on laatia Seinäjoen kaupungin Jouppilanvuoren alueelle toimintasuunnitelma vuoteen 2030 saakka. Kehittämistyön tuloksena syntyneitä suunnitelmia tarkennetaan tarvittaessa rakennusprojektien edetessä ja kehittämistyötä tullaan mahdollisesti käyttämään talousarvioiden tukena.</p> <p>Toimintasuunnitelman laadinnan vaiheet olivat: Virkamies- ja ydinryhmän muodostamiset, seurojen sekä asukkaiden kuulemiset osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuudet toimintasuunnitelman teon yhteydessä, suunnittelupalaverit, kyselyt, tulosten analysointi ja kehitystyön tekeminen.</p> <p>Tässä työssä on hyödynnetty vuonna 2011 tehtyä master-plan suunnitelmaa. Jouppilanvuoren liikunta-alueen toimintasuunnitelmaa varten tehtiin seurojen kanssa tarvekysely alueen kehitystarpeista. Mukana ideoimassa oli yli 20 Seinäjokelaista urheiluseuraa. Lisäksi hankkeessa olivat mukana virkamiesryhmä sekä ydinryhmä. Toimintasuunnitelmassa on huomioitu kartoituksessa esille nousseet aluetta koskevat asiat.</p> <p>Kehittämiprojektissa on esitetty toimintasuunnitelma vuoteen 2030 saakka. Kehitysprojektissa on useita kartoja mukana alueen reiteistä ja maastoista. Toimintasuunnitelman asiat, joilla on vaikutusta alueen kehittämiseen sekä rakentamiseen pyritään huomioimaan talousarvion yhteydessä vuosittain.</p> <p>Huomioimalla muun muassa tulevat asiakastarpeet ja hyvinvoinnin edistäminen pystytään paremmin vastaamaan tulevaisuuden palvelutarpeisiin sekä sitouttamaan nykyiset käyttäjät asiakkaiden. Käytettyjä menetelmiä ja tuloksia voidaan hyödyntää muissa vastaavissa suunnitelmissa.</p>	
Asiasanat Liikuntapaikat, toimintasuunnitelma, toimintakonsepti, asiakastarpeet, osallisuus, kuuleminen, urheiluseurat, Jouppilanvuori	

Sisällys

1	JOHDANTO	2
2	LIIKUNTAPAIKAT SUOMESSA	4
2.1	Yleistä liikunnan järjestämistä vastuusta	7
2.2	Valtionosuus ja valtionavustukset liikuntaan.....	7
3	LIIKUNTAPAIKKARAKENTAMISEN TRENDIT SUOMESSA	8
4	TIETOA SEINÄJOESTA.....	11
4.1	Etelä-Pohjanmaan historiaa	11
4.2	Seinäjoki	12
4.3	Seinäjoen kaupungin liikuntapaikat	15
4.4	Jouppilanvuoren nykyiset liikuntapaikat	16
5	KEHITTÄMISPROJEKTIN TAVOITE.....	17
5.1	Kehittämiprojektin vaiheet	18
6	TOIMINTASUUNNITELMA 2020-2030.....	21
6.1	Ampumahiihtostadionin ympäristö.....	22
6.2	Mäkihyppymäet.....	26
6.3	Hiihtostadion ja Jouppilanvuoren tekonurmi	27
6.4	Polkujuoksureitistö	29
6.5	Maastopyöräreitistö.....	30
6.6	Jääurheilukeskus ja jäähallit.....	31
6.6.1	Jouppilanvuoren jäähalli.....	31
6.6.2	Seinäjoen jäähalli.....	32
6.6.3	Harjoitushalli	32
6.6.4	Iso tekojäärata	32
7	YKSITYISTEN TOIMIJOIDEN TULEVAISUUS JOUPPILANVUOREN ALUEELLA	34
7.1	Jouppilanvuoren laskettelukeskus, Joupiska	34
7.2	Oma Sp stadion	34
7.3	WallSport areena	34
7.4	Crossfithalli, valmistuu 2021 keväällä.....	35
8	ELÄMYSLIIKUNTAA JOUPPILANVUOREN ALUEELLE.....	36
9	POHDINTA	37
10	LÄHTEET	41

1 JOHDANTO

Seinäjoen kaupunki, liikuntapalvelut, Jouppilanvuoren liikunta-alueen toimintasuunnitelma.

Seinäjoen kaupungin asukasluku ja kaupungin koko kasvaneet viime vuosina vauhdilla ja on muuttovoittoinen kaupunki. Kaupunkiin muuttaa vuosittain noin 600 uutta asukasta. Vuonna 2013 asukasluku oli n. 60 000, kun vuoden 2020 kesällä asukasluku oli jo 64 000. Kuntakoon muutokset ovat lisänneet ja vaikuttaneet myös liikuntapalveluiden toimintaan ja haasteisiin. Kaupungissa on laajan pinta-alan vuoksi useita liikunta-alueita eri puolilla kaupunkia. Kantakaupungin alueella on kaksi selkeästi isompaa liikunta-alueita. Keskusurheilukentän alue ja Jouppilanvuoren liikuntakeskuksen alue. Kehittämisprojektini on Jouppilanvuoren alueen toimintasuunnitelma ja alueen kehittäminen. Jouppilanvuoren alueen kehittäminen on ajankohtainen ja kokonaisuuden kannalta erittäin tarpeellinen. Kehittämisprojektin vaiheissa on ollut seurojen ja käyttäjien osallistaminen isossa roolissa. Asiakslähtöisyys on etenevässä määrin ulottunut sisältämään myös asiakkaiden toiminnan kehittämisessä. (Smartsportin julkaisu 2020, 3).

Kaupunginjohtaja on asettanut virkamiesryhmän tekemään esitystä alueen pitkäaikaisen kehittämisen miettimiseksi. Virkamiehistä muodostettiin kehitysryhmä, joka toimii ohjausryhmänä alueen kehittämisen vaiheissa. Ryhmä on kokoontunut kehitystyöni aikana kaksi kertaa ja ohjasi kehitystyön tekemistä oikeaan suuntaan. Ryhmään kuuluvat seuraavat henkilöt: Erkki Välimäki, elinvoimajohtaja, Martti Norja, kaavoitusarkkitehti, Jaakko Peltonen, tilapalvelut suunnittelupäällikkö, Anne Kotila, liikuntatoimenjohtaja, Heikki Vierula, sivistysjohtaja, Juha Takamaa, kaupunkiympäristöjohtaja, Jussi Aittoniemi, kaupungin arkkitehti ja Jari Mäkelä, liikuntapalvelut kunnossapitopäällikkö.

Jouppilanvuoren alue on iso ja siinä on monipuolisesti eri liikuntapaikkoja sekä mahdollisuuksia. Jouppilanvuoren alueella on kolme jäähallia, iso tekojäärata, kesällä 8 tenniskenttää ja koripallokenttä sekä salibandykentät. Alueella on laaja ja monivaiheinen kuntorataverkosto, polkujuoksu ja maastopyöräreitit. Lisäksi alueella on ampumahiihtostadion, 2 mäkihyppymäkeä sekä täysmittainen tekonurmikenttä. Yksityisiä liikuntapaikkoja on myös alueella, sillä SJK konsernin omistamat jalkapallostadion sekä Wallsport sisähalli sijaitsevat Jouppilanvuoren alueella. Kaupunki omistaa Jouppilanvuoren maa-alueet, joita se on vuokrannut yksityisille yrityksille. Esimerkiksi Joupiskan laskettelukeskuksen toimintaa pyörittää yrittäjät omalla toiminimellään.

Laskettelurinne on Jouppilanvuoren välittömässä läheisyydessä ja täydentää sekä mahdollistaa alueen liikunta ja harrastustarjontaa. Alue palvelee laajasti kaikkia väestöryhmiä ja toimii huippu-urheilu sekä liikuntaharrastus sekä kuntoilupaikkana. Kehittämiprojektini on Jouppilanvuoren alueen toimintasuunnitelma ja alueen kehittäminen. Jouppilanvuoren alueen kehittäminen on ajankohtainen ja kokonaisuuden kannalta erittäin tarpeellinen. Tämän kehittämisprojektin tavoite on laatia Jouppilanvuoren alueen toimintasuunnitelma vuoteen 2030 saakka.

2 LIIKUNTAPAIKAT SUOMESSA

Suomalaisen liikuntakulttuurin monipuolistuminen nykylaajuuteen on tapahtunut monien vaiheiden kautta. Maamme liikuntakulttuurin alkuvaiheet liittyvät 1800-luvun yhteiskuntamurrokseen ja uudistusliikkeisiin. Liikuntakulttuuri ammensi yhteiskunnallisen oikeutuksensa mm. naisasia- ja työväenliikkeestä, itsenäisyysliikkeestä ja suojeluskuntatoiminnasta. Liikunnalla on kuitenkin aina ollut myös itseisarvonsa: fyysisen ponnistelun tuoma ilo, kilpailun jännittävät hetket tai mahdollisuus esteettiseen ilmaisuun. Vuosisadan vaihteessa voimistelusta ja urheilusta tuli oma itsenäinen kansanliikkeensä ja suomalaisten urheilijoiden hieno menestys nosti maamme urheilun suurvallaksi. Näin kansallinen liikuntakulttuurimme sitoutui voimakkaasti kansainvälisen urheilun laajeneviin ja koveneviin markkinoihin ja kilpaurheilu sai hallitsevan aseman koko liikuntatoiminnassa. Kansalaisten terveyden ja toimintakyvyn näkökulmasta on tärkeää, että yhä useampi suomalainen on omaksunut liikunnallisen elämäntavan harrastamalla mm. hyötyliikuntaa. Monet nuoret ja aikuiset keräävät päivittäistä terveysliikunta-annostaan esimerkiksi kävelemällä tai pyöräilemällä koulu- tai työmatkansa. Suomalaiset harrastavat ahkerasti myös kuntoliikunnan eri muotoja, joissa korostuvat liikunnan terveysvaikutusten lisäksi mm. luontoelämykset, yhdessäolo ja virkistys (Miettinen, 2000, 7.) Suomessa on noin 30 000 liikuntapaikkaa, joista noin 75 prosenttia on kuntien rakentamia ja ylläpitämiä. Lopuistakin suuri osa on kuntien määräysvallassa olevia yhtymiä tai osakeyhtiöitä. Yksityisiä liikuntapaikkoja löytyy lähinnä suurista kaupungeista ja taajamista. (Opetus – ja kulttuuriministeriö 2020.)

Suomen ensimmäinen varsinainen urheilukenttä valmistui Turun Samppalintaan 1894. Yksityisen yhtiön kaupungilta 25 vuodeksi vuokraamalle tontille rakennuttamaa kenttää kiersi kaltevakaarteinen pyöräilyrata, jolla myös juostiin. Helsingissä urheiltiin Kaisanien kentällä, jota ei ollut rakennettu urheilua varten. Vuonna 1910 valmistunut Eläintarhan kenttä oli pääkaupungin ensimmäinen varsinainen urheilukenttä. (Kokkonen, 2015, 39.) Liikuntapaikkarakentamista helpotti erikoisliittojen neuvontatyö. Suomen Urheiluliitto teetti 1930-luvulla erikokoisten urheilukenttien piirustuksia ja rakentamishojeita. Hiihtoliitto antoi neuvontaa hyppymäkien rakentajille. Myös suojeluskuntajärjestö opasti mäkihankkeissa. Mäkien rakentajina toimivat usein paikalliset suojeluskunnat. (Kokkonen, 2015, 61.) Kuntien suhde urheiluun muuttui myönteisemmäksi sotien jälkeen. Lähes kaikissa kunnissa toimi 1950-luvun puolivälissä urheilulautakunta. Liikuntakulttuurin julkisesta rahoituksesta kuntien osuus oli tuolloin jo 40 prosenttia ja nousi 1960-luvun puoliväliin mennessä yli 80 prosenttiin. Linjaus perustui muuttuneeseen käsitykseen kunnan tehtäväkentästä. Kunnat ryhtyivät tuottamaan enemmän palveluja asukkailleen. Samalla korostui

kuntien merkitys liikuntamahdollisuuksien toteuttajina. Kaupunkien ja kauppaloiden liikuntapaikkasuunnittelu jäntevöityi 1940-luvun lopulta alkaen. Suunnittelulle ominaisessa urheilupuistoajattelussa liikuntapaikat keskitettiin lähelle toisiaan. Liikuntaedellytysten kehittämisestä kiinnostuivat poliittisilta voimasuhteiltaan erilaiset kaupungit tai kauppalat. Urheilupuistosuunnitelman teettivät mm. Jyväskylä, Kemi, Kouvola, Kuopio, Lahti, Oulu, Pori, Riihimäki ja Salo. Puistojen toteutus kesti pitkään, mutta muodosti liikuntapaikkarakentamisen rungon lukuisilla paikkakunnilla. Kunnallisten voimavarojen lisääntyessä kasvoi valmius muokata maastoa liikunnan tarpeisiin. Urheilupuistoajatteluun liittyi maastoliikuntapaikkojen ja –reittien rakentaminen. Valaistujen latujen rakentaminen yleistyi 1960-luvulla. Hyvinkäällä otettiin käyttöön valaistu hiihtoura 1961, Helsingin eläintarhassa ja Imatralla päästiin hiihtämään sähkövalossa 1963. Suuntaus sai Lauri Pihkalan hyväksynnän: `Valaistu latu on erittäin tarpeellinen kaupunkilaisille, se on halpahintainen ulkovoimistelulaitos. (Kokkonen, 2015, 122-128.)

Opetusministeriön jakama valtioneuvosto- ja antama neuvonta edistivät liikuntapaikkarakentamista paikallistasolla. Ministeriön rakennusasiiantuntijoiden antama hyväksyntä auttoi viemään liikunnan hankkeita läpi kunnallisen päätöksenteon. Liikuntapaikkarakentaminen kirvoitti kuitenkin myös arvostelua, sillä kunnallisiin palveluihin kohdistui erilaisia odotuksia. Metsäpolkujen rakentelu ja valaiseminen kummastutti 1970-luvulla asuinalueilla, joilla ei ollut vielä katuvaloja. (Kokkonen, 2015, 191.) Suomessa on tultu aikaan, jossa laaja noin 33 000 liikuntapaikan verkosto voi jopa supistua. Sekä kuntakoko että taloustilanne vaikuttavat kykyyn ylläpitää liikuntapaikkoja. Kuntaliitoksissa muodostuneissa uusissa kunnissa on liikuntapaikkojen määrä joutunut tarkasteluun. Todennäköisimmin suurempaan kokonaisuuteen sulautuneiden pienten kuntien liikuntapaikkoja lakkautetaan tai puretaan. Kunnat vastaavat edelleen pääosasta liikuntapaikkarakentamista ja omistavat suoraan 70 prosenttia liikuntapaikoista. Lisäksi kuntien määräysvallassa on liikuntapaikkoja omistavia säätiöitä ja yhtiöitä, jotka omistavat muun muassa jää ja uimahalleja sekä urheilutaloja. Liikunnan peruspalveluja ei ole konkreettisesti määritelty, mikä osaltaan vauhdittaa palvelutason eriytymistä kunnissa. Kunnat päättävät, miten liikunnan tilanne perustuslaista johdettuna ehdollisena peruspalveluna kehittyy. Kyse on sivistyksellisestä, ei subjektiivisestä oikeudesta. Liikuntalain (1998), kuntalain (1995), ja kansanterveyslain (2004) perusteella kuntien on kuitenkin edistettävä asukkaidensa liikuntaa, terveyttä ja hyvinvointia. Valtio voi velvoittaa kunnat huolehtimaan sivistyksellisistä oikeuksista lailla, mutta tällöin tarkoitukseen on ohjattava riittävästi voimavaroja. Liikunnan arvo kuntalaisten hyvinvoinnin lisäjäjänä on silti huomattu. Kaikenkokoiset kunnat ovat laatineet liikuntastrategioita 1990-luvulta lähtien. Liikunta on sittemmin kytketty useissa kunnissa hyvinvointiajatteluun. Myös maakunnallisia liikuntastrategioita on laadittu eri puolilla maata. (Kokkonen, 2015, 266.)

Liikunnan ja kulttuuriperinnön yhteinen sävel löytyy helpoiten silloin, kun muutospaine tulee ulkopuolelta. Esimerkiksi yhdyskuntarakenteen tiivistäminen voidaan nähdä uhkana sekä liikunnan että kulttuuriperinnön näkökulmista. Rakentamattomina tai väljästi rakennettuina alueina liikuntaympäristöt saattavat vaikuttaa luontevilta lisärakentamisen alueilta. Suunnitelmat muuttaa liikunta- ja virkistyskäytössä ollut puistoalue asuinkäyttöön herättää yleensä sekä lähiympäristön asukkaat, että liikuntaväen ja kulttuuriperinnön suojelijat. Liikuntasektori kaipaa kulttuuriperinnön osaajien apua, kun arvioidaan kohteen merkitystä osana laajempaa kulttuuriympäristöä. Liikuntapolitiikan tavoitteena on, että liikuntapaikat ovat läheltä saavutettavissa ja arjen ympäristöihin integroituvia. Saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, että liikuntapaikkaa vastaa toiminnallisilta ominaisuuksiltaan tarkoitetaan, soveltuu erilaisten käyttäjäryhmien tarpeisiin ja sijaitsee fyysisesti käyttäjien helposti saavutettavissa. Erityisesti vähän liikkuville välitön elinympäristö on merkittävä liikkumista säätelevä tekijä. Yhdyskuntasuunnittelulla ja kaavoituksella on tärkeä merkitys, kun kehitetään asuinympäristöjen liikkumismahdollisuuksia houkutteleviksi. Saavutettavuuteen liittyy olennaisesti esteettömyys. (Pyykönen, 2013, 12-13.) Opetusministeriö vastaa liikunta-toimen yleisestä johdosta, kehittämisestä ja yhteensovittamisesta liikunnan yhteistyössä valtionhallinnossa. Alueellisella tasolla nämä tehtävät kuuluvat alueelliselle liikuntatoimelle ja paikallistasolla kunnille, mikä tarkoittaa, että kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisien liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020, 5.)

Kuntien liikuntaolosuhteiden kivijalan muodostavat erilaiset matalan kynnyksen liikuntapaikat, joiden päätarkoituksena on tehdä terveyden kannalta riittävä fyysinen aktiivisuus kuntalaisille mahdollisimman helpoksi ja houkuttelevaksi. Näiden olosuhteiden suunnittelussa huomiota pyritään kiinnittämään siten erityisesti mm. hyvään saavutettavuuteen sekä vapaaseen käytettävyyteen. Toinen keskeinen kuntien tuottama olosuhdekokonaisuus ovat erilaiset vuoroperusteiset lajiliikuntapaikat, joiden päätarkoituksena on tukea paikallista kansalaistoimintaa sekä kuntalaisten tavoitteellista liikunnan ja urheilun harrastamista. Näiden olosuhteiden suunnittelua määrittävät vahvasti erilaiset lajilähtöiset normit ja tarpeet. Kolmantena olosuhdekategoriana voidaan pitää erilaisia kilpa- ja huippu-urheilun tapahtumaolosuhteita, joiden avulla pyritään erityisesti luomaan paikallista identiteettiä ja vetovoimaa. Näiden olosuhteiden toteutuksessa korostuvat lajinormien ohella moninaiset korkean laatutason vaatimukset. Näillä olosuhteilla on korostetumpi rooli isojen kuntien olosuhdetarjonnassa kuin pienten kuntien osalta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2020, 6.)

2.1 Yleistä liikunnan järjestämistä vastuusta

Valtio ja kunnat vastaavat yleisten edellytysten luomisesta liikunnalle. Liikunnan järjestämistä vastuu on pääasiassa liikuntajärjestöillä. (Liikuntalaki 1054/1998 1:2.1 §.) Suomessa on yli 11 000 liikuntajärjestöä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015). Opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulla on yleinen johtaminen, kehittäminen ja yhteensovittaminen liikunnan yhteistyössä valtionhallinnossa. Alueellisella tasolla näistä tehtävistä vastaa aluehallintovirasto ja paikallisella tasolla nämä tehtävät kuuluvat kunnille. (Liikuntalaki 1054/1998 1:2.2 §.) Kuntien velvollisuus on luoda edellytykset liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa. Kuntien tulee myös tarjota liikuntapaikkoja, tukea kansalaistoimintaa ja järjestää liikuntaa huomioimalla erityisryhmät. (Liikuntalaki 1054/1998 1:2.3 §.)

2.2 Valtionosuus ja valtionavustukset liikuntaan

Valtionosuus myönnetään kunnille liikuntatoimen käyttökustannuksiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaan. Valtionosuus tulee käyttää kunnille määrätyn liikunnan järjestämistä velvoitteen täyttämiseksi. (Liikuntalaki 1054/1998 2:5 §.) Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämien toimintamäärärahojen käytöstä alueelliseen liikuntatoimeen sovitaan yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa. Ministeriö voi osoittaa alueellisesti myös muita määrärahoja edelleen avustuksina myönnettäviksi. (Liikuntalaki 1054/1998 2:6.1 §.)

Valtakunnallisten ja alueellisten järjestöjen avustamiseen otetaan vuosittain valtion talousarvioon määräraha, jolla tuetaan niiden toimintaa. Näiden avustusten jakamisessa huomioidaan liikuntalain tarkoituksen toteutumista. Hakijoiden keskinäisessä vertailussa huomioidaan järjestön toiminnan laatua ja laajuutta. Lisäksi huomioidaan toiminnan yhteiskunnallinen merkitys. (Liikuntalaki 1054/1998 2:7.1 §.)

Liikuntapaikkojen ja vapaa-ajantilojen perustamiseen, korjaamiseen, varustamiseen ja hankkimiseen varataan valtion talousarvioon määräraha avustuksina jaettavaksi. Tämän määrärahan tarkoitus on edistää laajojen käyttäjäryhmien liikunta edellytyksiä. (Liikuntalaki 1054/1998 2:8.1 §.) Lisäksi valtionavustuksia myönnetään liikuntatieteelliseen tutkimus- ja kehitystyöhön, liikuntatieteellisten yhteisöjen toimintaan, liikunnan tietohuoltoon, koulutukseen, kansainväliseen yhteistyöhön, huippu-urheiluun sekä liikunnan ajankohtaisiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. (Liikuntalaki 1054/1998 2:9 §.)

3 LIIKUNTAPAIKKARAKENTAMISEN TRENDIT SUOMESSA

Kuntien peruspalveluksi luokitellaan kuntien järjestämisvastuulla olevat valtion rahoitusta saavat palvelut. Näin yksiselitteisesti peruspalvelut määritellään. Peruspalvelujen tilareportissa. Tämän määrittelyn mukaan olennaista on palvelun saama valtion rahoitus. (Ilmanen & Vehmas, 2012, 123.) Liikunnan ja urheilun tukeminen julkisin varoin ei ole Suomessa ollut itsestään selvä asia. Esimerkiksi vuonna 1923 eduskunnan sivistysvaliokunta piti urheilukenttien tukemista ja rakentamista mahdottomana valtiolle tai kunnalle. Liikuntapaikkojen rakentamisen ei katsottu kuuluvan yhteiskunnan kansalaisilleen tarjoamien palvelujen joukkoon. Lisäperusteena oli valtion varojen riittämättömyys. Saman vuosikymmenen lopulla sivistysvaliokunta katsoi urheilukenttärakentamisen olevan ensisijaisesti vapaaehtoisten järjestöjen talkotoimintaa, jota valtion varoista voitaisiin tukea mahdollisesti maaseudulla. (Ilmanen, 1996, 93-94.)

Ensimmäinen määräraha urheilukenttien rakentamiseen saatiin vuoden 1931 valtion tulo- ja menoarvioon. Vastoin eduskunnan kantaa, opetusministeriö esitti avustusten jakamista ensisijaisesti kunnille ja vasta toissijaisesti yksityisille rakennuttajille. Käytännössä suurin osa tuesta jaettiin kuitenkin yksityisille hankkeille kuntien hankkeiden sijaan. Kuntaa ei nähty vielä liikuntapalveluiden tuottajana vastaavalla tavalla kuin urheiluseuroja. (Ilmanen, 1996, 94-96.) Vuonna 1947 ilmestyneessä niin sanotussa Heiskasen komitean mietinnössä kiinnitettiin huomiota kunnallisen liikuntahallinnon tehtäviin. Komitea esitti, että kuntien tulisi rakentaa asukkailleen riittävät urheilukentät sekä huolehtia niiden hoidosta. Suuriin kaupunkeihin ehdotettiin perustettavaksi urheilulautakunnan alainen urheilutoimisto huolehtimaan paikallisista tarpeista ja mikäli mahdollista jokaiseen kuntaan oli perustettava urheilulautakunta. Lisäksi näiden kunnallisten urheilulautakuntien tulisi olla opetusministeriön urheiluosastoon yhteydessä erityisesti rakennussuunnitelmien ja kunnallisten urheiluohjaajien yleisluonteisen toiminnan osalta. (Ilmanen, & Vehmas, 2012, 123.) Kunnallisten liikuntapalvelujen tuottamisen suunnitelmallisuutta vahvistettiin valtion urheilulautakunnan vuonna 1965 kaikille maan kunnille lähettämällä kirjelmällä, jossa painotettiin urheilu- ja liikuntakasvatusta ”yhteiskuntatoimintojen” yhtenä osana ja näin huomioitavana tekijänä yhteiskunnan kokonaissuunnittelussa. (Kokkonen 2015, 168.) Liikunnan aseman vahvistaminen kuntasuunnittelussa johti toimintamalliin, jossa liikuntapalvelujen tuottaminen alettiin nähdä ennen muuta kunnallisena tehtävänä. mallin toteuttamista tuettiin vuonna 1967 pidettyjen ensimmäisten liikuntapoliittisten neuvottelupäivien julkilausumalla, jossa todettiin urheilun ja liikunnan harjoittamisen olevan jokaisen kansalaisen oikeus. Tästä syystä yhteiskunnan olisi tarjottava entistä monipuolisempaa ja eri tarkoitukseen sopivia urheilu- ja liikuntapalveluksia sekä lisättävä suunnittelutoimintaa valtakunnallisella ja paikallisella tasolla. Kuntien osuutta ja merkitystä liikuntasuunnittelussa ja erityisesti

kunto- ja kansanurheiluun liittyvässä toiminnassa korostettiin 1960-luvun lopulla mm. Valtion urheiluneuvoston suunnittelujaoston liikuntapoliittisessa osamietinnössä ja vuonna 1969 pidetyssä Liikuntatieteellisen Seuran ensimmäisessä valtakunnallisessa liikuntasuunnitteluseminaarissa. Liikunnan asemaa kunnallisena peruspalveluna vahvistaa liikunnan ja ruumiinkulttuurin harrastamisen sekä sen vaatimien edellytysten kuuluminen kansalaisten sivistyksellisiin oikeuksiin. (Ilmanen, & Vehmas, 2012, 133.)

Vuonna 2010 alle puolet Suomen kunnista oli käsitellyt liikunnan edistämistä kuntastrategiassaan. Kolmasosa oli laatinut erillisen liikuntastrategian tai –suunnitelman. Puolet kunnista oli päättänyt toiminnallaan edistää kuntalaisten liikuntaa esimerkiksi liikuntapaikkarakentamisella, liikuntapaikkojen maksuttomuudella tai liikunnan ohjaustoimintaa kehittämällä. Kaksi kolmasosaa kunnista seurasi vuosittain liikuntapaikkojen käyttötietoja. Kolmasosa kunnista seurasi myös kuntalaisten liikunta-aktiivisuutta ja tyytyväisyyttä liikuntapalveluihin. (Kulmala, Saaristo & Ståhl 2011, 36-52.) Kunnat olivat huomioineet tarjoamisensa liikuntapalveluissa erityisesti ikääntyneet. Kuntien liikuntapalveluissa oli vähiten otettu huomioon maahanmuuttajataustaiset ja opiskelupaikan ulkopuolelle jääneet nuoret. Suuret kunnat olivat tehneet aloitteita yhteistyöstä kunnan muiden alojen kanssa ja kiinnittäneet huomiota valmisteilla olevien päätösten vaikutuksista liikunnan olosuhteisiin. Liikunnan vähäinen huomioiminen kuntastrategiassa tai oman liikuntastrategian laatimisen vähäisyys heijastelee kunnanvaltuutettujen ja kuntalaisten mielipiteitä liikuntapalveluista. Haasteina ovat eri palveluntuottajien välisen yhteistyön tehostaminen, liikuntapaikkojen tasapuolinen saatavuus maan eri osissa, arkiliikunnan mahdollistavat olosuhteet sekä lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistäminen. (Ilmanen, & Vehmas, 2012, s133.)

Liikuntakulttuuria voidaan siis tarkastella kansallisen tason ilmiönä. Tarkempi liikuntasosiologinen analyysi tuottaa tietoa liikuntakulttuurin sisäisestä moninaisuudesta. Nykyistä suomalaista liikuntakulttuuria voidaan kuvata eriytyneeksi. Tällä tarkoitetaan sitä, että liikuntakulttuurissa on erilaisia urheilulajeja ja liikkumismuotoja. Liikuntakulttuurin eriytyminen käynnistyi 1980-luvulla ja on jatkunut aina nykypäiviin saakka. Sellaiset perinteiset urheilulajit, kuten hiihto ja yleisurheilu ovat menettäneet suosiotaan ja uudet salibandyn ja lumilautailun tapaiset urheilut ovat kasvattaneet suosiotaan. Kuntoliikunnassakaan ei enää pelkästään hiihdetä ja kävellä, sillä yhtä hyvin liikuntaa voidaan harjoittaa sauvakävellessä ja rullaluistellen. Suosiotaan lisännyt liikuntakulttuuri lomittuu myös muihin kulttuurin muotoihin. Nykyään on noussut esiin niin sanottu nuorisokulttuurinen liikunta. Tällaisia nuorisokulttuurisen liikunnan muotoja ovat muun muassa lumilautailu, rullalautailu eli skeittaus, temppurullaluistelu eli bleidous, hip-hop-tanssi ja parkour. Uusien nuorisokulttuuristen liikuntamuotojen esiinmarssi on herättänyt liikuntasosiologien kiinnostusta ja onpa aihepiiristä ilmestynyt tutkimuksia ja laadittu opinnäytetöitä. (Ilmanen, & Vehmas,

2012, 133.) Liikuntakulttuuri kehittyi yhteiskunnan osana. Suomalaisen liikuntakulttuurin monipuolistuminen nykylajajuuteen on tapahtunut monien vaiheiden kautta. Maamme liikuntakulttuurin alkuvaiheet liittyvät 1800-luvun yhteiskuntamurrokseen ja uudistusliikkeisiin. Liikuntakulttuuri ammensi yhteiskunnallisen oikeutuksensa mm. naisasia- ja työväenliikkeistä, itsenäisyysliikkeestä ja suojeluskuntatoiminnasta. Liikunnalla on kuitenkin asiana ollut myös itseisarvonsa: fyysisen ponnistelun tuottama ilo, kilpailun jännittävät hetket tai mahdollisuus esteettiseen ilmaisuun. Vuosisadan vaihteessa voimistelusta ja urheilusta tuli mm. itsenäinen kansainliikkeensä ja suomalaisten urheilijoiden hieno menestys nosti maamme urheilun suurvallaksi. Näin kansallinen liikuntakulttuurimme sitoutui voimakkaasti kansainvälisen urheilun laajeneviin ja koveneviin markkinoihin ja kilpaurheilu sai hallitsevan aseman koko liikuntatoiminnassa. (Miettinen, 2000, 17.)

4 TIETOA SEINÄJOESTA

Seinäjoki on Etelä-Pohjanmaan maakunnan keskus ja yksi Suomen voimakkaimmin kasvavista kaupunkikeskuksista. Seinäjoella on 64 000 asukasta. Yhdeksän kunnan muodostamalla Seinäjoen kaupunkiseudulla asukkaita on n. 160 000. Seinäjoki tarjoaa koulutusta aina peruskoulusta yliopistotasolle ja työpaikkoja. Suomen kuudenneksi suurimman markkina-alueen keskuksena Seinäjoki omaa kilpailukykyiset ja houkuttelevat kaupan palvelut. Viihtyisä kaupunkiympäristö, lyhyet välimatkat ja monipuoliset asumismuodot leimaavat kaupungin arkea. Seinäjoki on tunnettu akateemikko Alvar Aallon suunnittelemasta ainutlaatuisesta hallinto- ja kulttuurikeskuksesta sekä virkeistä kesätapahtumistaan: Provinssi-rock, Tangomarkkinat ja Vauhtiajot houkuttelevat vuosi toisensa jälkeen kymmeniä tuhansia ihmisiä viihtymään Seinäjoelle. (Seinäjoen kaupungin internetsivusto.)

4.1 Etelä-Pohjanmaan historiaa

Etelä-Pohjanmaan historiasta kirjoitetaan seuraavasti. ”Etelässä olivat Suomi ja Häme, kun Suomi alkoi tarkoittaa laajempaa aluetta tarvittiin lisämääre Varsinais-Suomesta, Hämeestä ja Satakunnasta katsoen metsien takana oleva ilmansuunta oli Pohja ja siellä oleva maa Pohjanmaa. Hämeestä ja Satakunnasta pohjoiseen muodostui Pohjanmaa, idemmäksi Karjalasta ja Hämeestä pohjoiseen aikanaan Savo. Ruotsiksi Pohjanmaa on Österbotten, ilmansuunta on toinen kuin Suomesta katsoen. Sen rantoja huuhtoo Itämeren lahti, jonka nimi on suomeksi Pohjanlahti ja ruotsiksi Bottniska viken. Ruotsalaiselle Pohjanlahden laidoilla ovat Västerbotten ja Österbotten. Edellinen on suomalaisillekin Länsipohja, mutta jälkimmäinen ei olekaan Itäpohja, vaan Pohjanmaa. Tässä tapauksessa nimeäminen on tapahtunut suomalaisten omilta jalansijoilta pohjoiseen katsoen, toisin kuin Itämeren kohdalla.” (Salokangas, 2006, 18.) Taulukko 1 kuvaa Seinäjoen asukasluvun kehitystä vuodesta 2007 vuoteen 2019. Kuntaliitokset lisäsivät asukasmääriä huomattavasti. Kaupungin kasvu on huomattavaa sillä noin 600 asukasta muuttaa joka vuosi Seinäjoelle.

4.2 Seinäjoki

Seinäjoen esihistoriasta kirjoitetaan seuraavasti: ”Kun katselee nykypäivän Seinäjokea, joka tavattomalla vauhdilla laajenee, ei helposti tule ajatelleeksi, että nykyisen kaupungin keskustan vaiheilla kerran lainehti meri. Nykyisen Itämeren paikalla aikoinaan olleen Litorinameren vedethän peittivät alleen vielä 2000 e.Kr. suurimman osan nykyistä Etelä-Pohjanmaata ja sen rantavedet huuhtoivat seutuja, jotka nyt ovat peninkulmien päässä rannikosta. Nykyään viljava ja vauras lakeus oli silloin vielä merenpohjaa; vain joitakin saaria näkyvissä. Kiinteän maan ranta kulki nykyisten Ilmajoen – Seinäjoen – Lapuan - Kauhavan pitäjien kautta suunnilleen niillä seuduilla, missä nyt kulkee 50 metrin korkeuskäyrä. Seinäjoen kohdalla meri työnsi pitkän lahdekkeen sisämaahan. Jos ajatellaan nykyistä Seinäjokea, niin tämän lahdekkeen ranta kulki pitkin Jouppilan kylän länsireunoja lähelle Piirisairaalan aluetta (nykyinen Törnävän alue), kääntyi siellä joen itäpuolelle kulkien vesitornin paikkeilta itään päin rautatieaseman eteläpuolelle Kapernaumille, josta se pitkin viljelysaukean reunoja noudatellen eteni Nurmoon päin. Silloiset ilmastolliset olosuhteet lie-
nee rinnastettavissa nykyisin Etelä-Ruotsissa ja Tanskassa vallitseviin. Tammi, jalava ym. jalot lehtipuut sekä pähkinäpensas kasvoivat aivan yleisinäseudullamme. Tällaiselta näytti maisema silloin, kun ihminen näillä seuduilla tietävästi ensikertaa liikkui. Tutkimusten mukaan noin 4000 vuotta sitten täällä oli inhimillistä elämää, josta on selviä todisteita. Onhan Seinäjoen kivilautisten esinelöytöjen lukumäärä aika runsas, lähes 50 kappaletta joita säilytetään museoissa”. (Alanen 1970, 9.)

Ensimmäiset maininnat Seinäjoen kylästä ovat 1550-luvun lopulta. 1600-, ja 1700-luvuilla Seinäjoella oli maakirjataloja, mutta hallinnollisesti alue kuului Ilmajoen pitäjään. Vuonna 1798 perustettiin Östermyran ruukki ja sen ympärille syntyi teollisuutta ja maataloutta. Kulkureittinäkin käytetyn Seinäjoen ympärillä olevalle alueelle muodostui ennen pitkää Suur-Ilmajoen Seinäjoen kylä. (Alanen 1970, 21.)

Seinäjoen kunta perustettiin vuonna 1868. Vahvan kehityssyäkseen kunnalle antoi 1880-luvulla rautateiden rakentaminen, joka loi edellytyksiä liike-elämälle ja maakunnallisten laitojen, kuten sairaalan, sijoittumiseen paikkakunnalle. Seinäjoen asemanseudusta muodostettiin suppean itsehallinnon taajaväkinen yhdyskunta vuonna 1921, sillä rautatien myötä Seinäjoen asutuksellinen painopiste oli siirtynyt Törnävältä asemanseudulle. Seinäjoki oli yhtenä kuntana vuoteen 1931, jolloin tehtiin jako Seinäjoen kauppalaksi ja Seinäjoen maalaiskunnaksi. Sodan jälkeen 1940-luvun lopulla ja 1950-luvulla muuttohalukkuus kauppalaan kasvoi ja liikenneyhteyksien parantuessa myös talouselämä monipuolistui. Vuonna 1959 maalaiskunta ja kauppalat muuttuivat yhdeksi kunnaksi, Seinäjoen kauppa-

laksi. Taajaman pinta-ala oli silloin 10 neliökilometriä, kun ympäröivä maaseutu puolestaan oli 11-kertainen. Seuraavana vuonna 1960 Seinäjoki sai kaupunkioikeudet. Seinäjoen kaupunki kehittyi nopeasti koko suomenkielisen Etelä-Pohjanmaan kaupan ja palveluiden keskuksena. Seinäjoen kuntarajat muuttuivat vuonna 2005, kun Seinäjoki ja Peräseinäjoki yhdistyivät uudeksi Seinäjoen kaupungiksi. Samalla myös Seinäjoen ja Peräseinäjoen välissä sijaitsevat, Ilmajokeen kuuluneet Lehtimäenkylä, Honkakylä ja Ojajärvenkylä liitettiin uuteen kaupunkiin. Seuraava kuntaliitos oli vuorossa jo neljän vuoden kuluttua 1.1.2009, jolloin Nurmon ja Ylistaron kunnat sekä Seinäjoen kaupunki liittyivät yhteen. Muodostuneessa kaupungissa oli tuolloin noin 56 000 asukasta. Seinäjoen kaupungin asema keskisuurena suomalaiskaupunkina ja maakuntakeskuksena on vahva. Kaupungin voimakas kasvu ja panostus koulutukseen ja kehittämiseen on avannut uusia mahdollisuuksia koko maakunnalle. (Seinäjoen kaupungin internetsivusto, taulukko 1.)

Vuosi	Asukasluku	Maapinta-ala	Perustettu	Vero%	Työllisyysaste
2019	63 288	1469 km	1868	21,00	71,3
2013	60 004	1469 km ²	1868	19,75	72,8
			1960 kaupunki		
2012	59 556	1469 km ²		19,75	72,8
2007	36 751	641 km ²		19,00	68,6

TAULUKKO 1. Seinäjoki pähkinänkuoressa (Seinäjoki, Tietoa taskuun 2019).

KUVIO 1. Seinäjoen kartta, 2009 lähtien Seinäjoki (Seinäjoen kaupungin internetsivusto).

4.3 Seinäjoen kaupungin liikuntapaikat

Seinäjoen liikuntapalvelut vastaa ja yllä pitää Seinäjoen alueen liikuntapaikkoja ja edistää liikunnan harrastamisen mahdollisuuksia. Seinäjoen liikuntapalvelut hallinnoi ja jakaa vuorot kaikille kaupungin liikuntapaikoille. Liikunta-alueiden hoito on kokonaisuudessaan liikuntapalveluiden vastuulla. Liikuntapaikkojen rakentamiseen on investoitu viime vuosina huomattavasti rahaa. Esimerkiksi keskusurheilukentän remontti 2017, kaksi uutta tekonurmikenttää 2018, Jouppilanvuoren jäähallin peruskunnostus 2018, useita lähiliikuntapaikkoja sekä kenttäkunnostuksia tehdään vuosittain. Tulevaisuudessa on tulossa uimahallin peruskunnostus ja laajennus sekä Ison tekojään putkiston ja valaistuksen uusiminen.

Kaupungin keskeisimmät liikuntapaikat ovat: Urheilupuisto, Jouppilanvuoren liikunta-alue (jäähallinurheilukeskus), Uimahalli-Urheilutalo, Nurmohalli, Ritolahalli, ja Kirmaushalli. Seinäjoen kaupungin alueella on kymmeniä kenttiä (nurmi, tekonurmi ja hiekkakenttiä) sekä useita talvisin jäädytettäviä alueita ja kaukaloita. Jouppilanvuoren alueella sijaitsee yksityisten omistuksessa olevat Wallsport areena ja Oma Sp stadion, joka on pääasiassa jalkapalloseura SJK:n peliareena ja harjoittelupaikka. Ulkoilureitistöjä ja kuntoratoja on kaupungin alueella yhteensä noin 280 km. Merkittävin ulkoilureitistö on Jouppilanvuorella, jonne on rakennettu kuntoreittejä sekä useita levähdyspaikkoja; muun muassa wc:t, kodat ja laavut. Liikuntapalveluiden kassa yhteistyössä reiteistä ja luontokohteista vastaa Lakeuden elämysliikunta ry.

Seinäjoella on useita kenttiä jotka antavat hyvät mahdollisuudet kilpailla ja harrastaa jalkapalloa, pesäpalloa, amerikkalaista jalkapalloa ja maahockeyä sekä yleisurheilua. Lähiliikuntapaikat ja korttelikentät ovat kaikkien kaupunkilaisten vapaassa käytössä ja ne sijaitsevat koulujen pihoilla tai asuntoalueilla. Lähiliikuntapaikat on rakennettu yhteistyössä koulu- ja puistotoimen kanssa ja ne ovat Opetus- ja kulttuuriministeriön tukemia.

Talvisin kaupunki ylläpitää yli 200 km hiihtolatuja. Reitit kulkevat kuntoradoilla, luontoreiteillä sekä koulujen ja päiväkotien läheisyydessä. Reiteissä on vaihtoehtoja niin kokeneille hiihtäjille kuin aloittelijoille. Asuinalueiden läheisyyteen on rakennettu lähiliikuntapaikkoja, sekä kunto- ja luontoreittejä asukkaiden vapaaseen käyttöön. Seinäjoen alueella on paljon vaihtoehtoja pyöräilyreiteille. Kevyenliikunnanväylien lisäksi monet kuntoreitit soveltuvat pyöräilyyn. Esimerkiksi Seinäjoki – Ilmajoki esteetön elämysliikuntareitti ja Kyrkösjärven ympäri kiertävä reitti.

4.4 Jouppilanvuoren nykyiset liikuntapaikat

Seinäjoen kaupungin osassa Jouppila, sijaitsee Jouppilanvuoren liikunta-alue. Alue on viihtyisä asuin- ja virkistysalue. Kaupunki on investoinut alueelle monipuoliset puitteet aktiiviseen liikuntaan ja harrastamiseen. Alueella toimii myös muutamia yksityisiä liikuntapalveluiden tuottajia. Jouppilan maamerkki, Jouppilanvuori ja kaupungin korkein kohta se ja koko alue toimii ympärivuoden merkittävänä liikuntapaikkana. Jouppilanvuoren palvelut on suunnattu erityisesti kaupunkilaisille, mutta alueella vieraillee liikkujia vähintään viidenkymmenen kilometrin säteeltä. Jouppilan alueella on mahdollista kehittää liikuntapaikkoja sekä myös osittain liiketoimintaa.

Olemassa olevia liikuntapaikkoja ovat: Jääturheilukeskus (iso tekojää, 3 jäähallia, punttisali, juoksusuora sekä kesällä 8 tenniskenttää, salibandykenttäalue ja katukoriskenttä), Jouppilan tekonurmikenttä (täydelliset rajat amerikkalaiselle jalkapallosekään jalkapallosekään), toimii talvella hiihtostadionina. 2 pientä mäkihyppy mäkeä, ampumarata, laajat kuntoilumaastot (kuntoreitit ja ensi lumen latukierros). Olemassa olevien liikuntapaikkojen lisäksi on Jouppilanvuoren alueelle suunnitelmassa investointiohjelman mukaisesti uusia reitistöjä sekä huomattavia perusparannuksia. Yhtenä tärkeänä investointina on tekonurmikentän katetun katsomon rakentaminen 2021. Lisäksi 2022-2023 on tulossa sosiaalitalat kyseiselle kentälle.

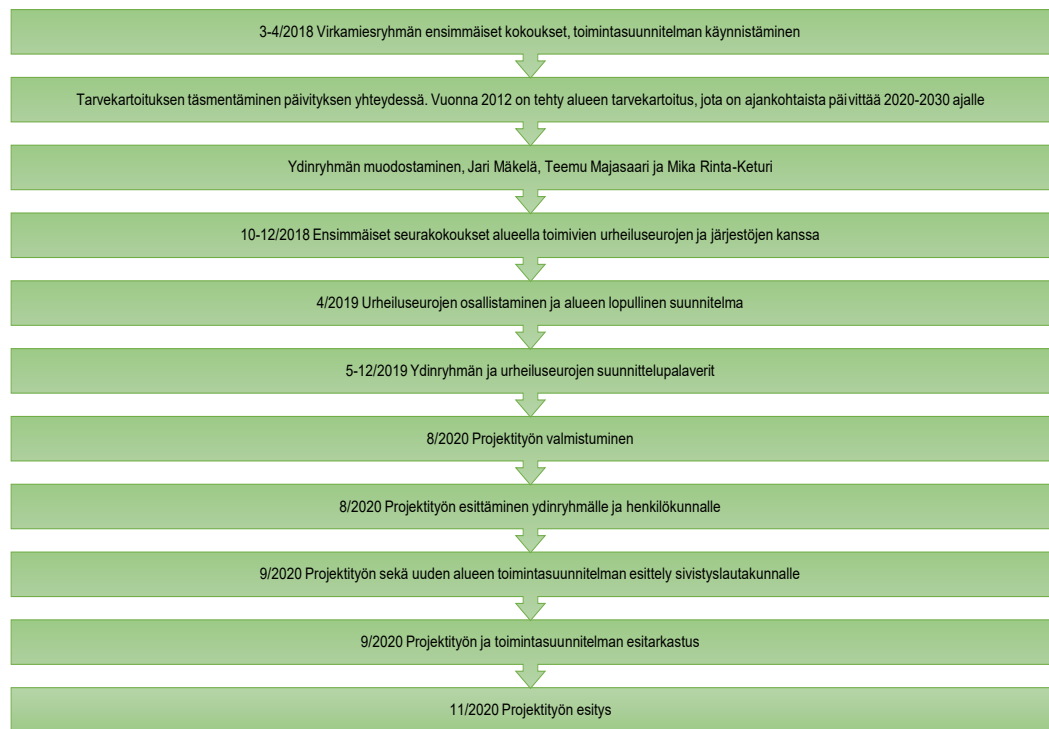
5 KEHITTÄMISPROJEKTIN TAVOITE

Lähtökohta Jouppilanvuoren alueen toimintasuunnitelmalle on vuonna 2012 tehty tarvekartoitus alueen toiminnasta. Kaupunginjohtajan asettaman työryhmän sekä seurojen palaverien perusteella oli tarpeellista tehdä alueen toimintasuunnitelma vuosille 2020-2030. Alue on yksi Seinäjoen keskeisimmistä liikunta-alueista. Alueelle sijoittuvat kolmen jäähallin, ison tekojään, tenniskenttien, yksityisessä omistuksessa olevien jalkapallostadionin, jalkapallohallin, laskettelurinteen lisäksi uusittu tekonurmikenttä, joka toimii talvella hiihtostadionina. Lisäksi alueella on mittavat ulkoilureitistöt sekä ampumahiihtostadion. Aluetta on rakennettu vaiheittain ja jääurheilukeskus (iso tekojää) on valmistunut 1983. Kuntoreitistöt ovat laajentuneet useaan eri kertaan.

Opetus ja kulttuuriministeriö myöntää avustusta kustannusarvioiltaan yli 700 000 euron hankkeisiin. Alle 700 000 euron hankkeet käsitellään aluehallintovirastoissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvosto 2015, 51.) Alueella on useaan eri kohteeseen mahdollista saada rakentamishankkeiden yhteydessä liikuntapaikkarahaa. Tämän kehittämissuunnitelman tavoitteena on laatia Seinäjoen kaupungin Jouppilanvuoren liikunta-alueen toimintasuunnitelma vuodelle 2030.

Kehittämissuunnitelman tuloksena syntyy alueen toimintasuunnitelma, joka tulee toimimaan Jouppilanvuoren alueen kehittämisen pohjana. Tavoitteena on, että kehitystyön pohjalta on johdonmukaisesti mahdollisuus investoida 2020-2030 vuosina alueelle liikuntapaikkarakentamista. Kehittämissuunnitelma perustuu Jouppilanvuoren suunnitelmaan, asiakastarvekyselyyn ja osallistamiseen seurojen sekä asiantuntijaryhmien keskustelujen pohjalta. Jouppilanvuoren alue tulee olemaan kaupungin tärkein ulkoliikuntapaikka, joka palvelee laajasti kaikkia eri väestöryhmiä. Jouppilanvuoren alue palvelee Seinäjoen kaupungin asukkaiden lisäksi etenkin lähikuntien asukkaita omatoimisena virkistys- ja kuntoilupaikkana liikunta-alueelle. Jouppilanvuoren alueen toimintaa ohjaa kaupunginjohtajan asettama virkamiestyöryhmä sekä seuroja ja aktiivisia käyttäjiä on kuultu prosessin aikana useaan eri otteeseen.

5.1 Kehittämisprojektin vaiheet

KUVIO 2. Kehittämisprojektin vaiheet

- 4/2018 Virkamiesryhmän ensimmäiset kokoukset, toimintasuunnitelman käynnistäminen

Seinäjoen kaupunginjohtaja asetti virkamiestyöryhmän tekemään selvitystä Jouppilanvuoren alueen liikunta-alueiden toimintasuunnitelman tekemiseksi. Virkamiestyöryhmä on koontunut neljä kertaa alueen kehittämisen merkeissä. Ryhmään kuuluu eri hallintokuntien edustajia. Ryhmän tavoitteena on kehittää aluetta ja saada budjetoitua rahaa alueen kehittämistä varten tulevien vuosien talousarvioissa.

Ryhmään kuuluvat seuraavat henkilöt:

Erkki Välimäki, elinvoimajohtaja, Martti Norja, kaavoitusarkkitehti, Jaakko Peltonen, tila- ja palvelut suunnittelupäällikkö, Anne Kotila, liikuntatoimenjohtaja, Heikki Vierula, sivistysjohtaja, Juha Takamaa, kaupunkiympäristöjohtajajohtaja, Jussi Aittoniemi, kaupungin arkkitehti ja Jari Mäkelä, liikuntapalvelut kunnossapitopäällikkö.

- Tarvekartoituksen täsmentäminen päivityksen yhteydessä. Vuonna 2012 on tehty alueen tarvekartoitus, jota on ajankohtaista päivittää 2020-2030 ajalle

Vuonna 2012 on tehty Jouppilanvuoren alueelle tarvekartoitus eli MasterPlan suunnitelma. 2012 suunnitelman tekemisessä oli mukana useita yrityksiä sekä kaupungin henkilöitä. Suunnitelmaa käytettiin osittain pohjana uuden toimintasuunnitelman pohjana.

- Ydinryhmän muodostaminen, Jari Mäkelä, Teemu Majasaari ja Mika Rinta-Keturi Ydinryhmä, joka toimii myös asiantuntijaryhmänä. Asiantuntijaryhmä perustettiin kehittämisprojektin alkuvaiheessa. Ydinryhmään kuuluu Seinäjoen liikuntapalveluiden kunnossapitopäällikkö Jari Mäkelä ja liikuntapaikkamestari Mika Rinta-Keturi sekä Seinäjoen Hiihtoseuran puheenjohtaja Teemu Majasaari. Ydinryhmä on kokoontunut vuosien 2019 ja 2020 aikana useita kertoja. Lisäksi ryhmä on käynyt alueenkehityskeskustelua erilaisissa viestintäkanavissa.

- 10-12/2018 Ensimmäiset seurakokoukset alueella toimivien urheiluseurojen ja järjestöjen kanssa

Seinäjoen urheiluseurat ovat olleet aktiivisia Jouppilanvuoren alueen kehittämisen vaiheissa. Seurat ovat tuoneet omia näkemyksiä realistisesti. Alueella toimii mm seuraavia seuroja: Seinäjoen Hiihtoseura (ampumahiihto, maastohiihto, mäkihyppy, alppihiihto), suunnistusseura Rasti-Jussit, Seinäjoen Crocodiles amerikkalainen jalkapallo, jalkapalloseurat SJK, SJK j. Seinäjoen Sisu, Semi, Sepsi-78, jääkiekkoseurat S-Kiekko ja Seinäjoen Kiekko-Veljet.

- 4/2019 Urheiluseurojen osallistaminen ja alueen lopullinen suunnitelma

Seinäjokelaiset urheiluseurat ja järjestöt pyydettiin ideointitapahtumaan. Toteutin osallistamistapahtuman kaupungin osallistamisesta vastaavan Kirsi Mattilan kanssa. Keskusteluilta oli erittäin hyvä. Kehittämisprojektia varten tuli seuroilta hyvää tietoa ja kehityssuunnitelmia. Seuroille lähetettiin yhteenveto kehitettävistä asioista kokouksen jälkeen. Osallistamista on käytetty viimeisen kahden vuoden aikana useissa eri hankkeissa Seinäjoen investointihankkeiden yhteydessä. Kokemukset osallistamisesta ovat erittäin hyvät ja uskoisin, että niitä tullaan jatkossakin hyödyntämään eri hankkeissa.

- 5-12/2019 Ydinryhmän ja urheiluseurojen suunnittelupalaverit

Ydinryhmä ja alueella toimivat urheiluseurat sekä jaostot pitivät useita palavereja alueen kehitysprojektin pohjaksi. Ensilumen ladun profiilia esimerkiksi muutettiin, joka on osana tätä projektia, mutta latuprofiilin parantaminen oli ajankohtainen. Lisäksi polkujuoksu sekä maastopyöräily seurojen kanssa käytiin useita palavereja, jotka kaikki autoivat tätä kehitysprojektin toimintasuunnitelmaa.

- 8/2020 Projektityön valmistuminen
- 8/2020 Projektityön esittäminen ydinryhmälle ja henkilökunnalle
- 9/2020 Projektityön sekä uuden toimintasuunnitelman esittely sivistyslautakunnalle

Kehittämiprojekti eteni toimintatutkimuksen tapaan, missä hyödynnettiin laadullisia tutkimusmenetelmiä. Laadullisessa menetelmässä lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Tällöin todellisuus ymmärretään moninaiseksi kokonaisuudeksi, jota ei voi jakaa mielivaltaisesti eri osiin. Laadullisissa menetelmissä puhutaan harkinnanvaraisesta näytteestä otoksen sijaan. Kohde on siis harkitusti valittu, sellainen josta halutaan lisää tietoa. Laadullisissa menetelmissä on tyypillistä, että tutkija on hyvin lähellä tutkittavia ja usein jopa osallistuu heidän toimintaansa. (Ojasalo, ym, 2018, 5.)

Käyttäjien osallisuus ja mahdollisuus vaikuttaa palvelujen tuottamiseen ja kehittämiseen on tärkeä osa julkisten palvelujen suunnittelua. Kunnallisen demokratian kehittyminen ja muutokset ovat jatkuvia. Kärjäjäkiviltä-suorasta demokratiasta-nykypäivän osallistuvaan kunnalliseen demokratiaan on pitkä matka. Kunnallisen demokratian olemus ja toteutuminen ovat kuntalaisen, valmistelevan virkamiehen, kunnallisen päättäjän sekä hankkeen toteuttajan näkökulmasta hyvin kiinnostavia ja usein ongelmallisia. Demokratiaa ei voi ulkoistaa. Kansalaistottelemattomuuteen ei pidä yllyttää. Sen sijaan vaatimukset ja tarpeet asukkaiden suoraan kuulemiseen ja vaikuttamismahdollisuuksiin lisääntyvät. (Syrjänen, 2005, 12.) Menetelmänä käytin asiantuntijahaastatteluja, puhelinhaastatteluina, sekä vuorovaikutteista työpajatyöskentelyä. Tavoitteena on saada kaupungin investointiohjelmaan vuosittain budjetoitua rahaa alueen kehittämistä varten. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalaisia säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistamis-, ja vaikuttamismahdollisuuksista. (Liikuntalaki 2015, 5 §.) Asiakkaiden vaikuttaminen ja osallisuuspalvelujen tuottamisessa ja kehittämisessä on tärkeä osa julkisten palvelujen kehittämistä. Kuntalain 22 § mukaisesti kuntalaisilla on oikeus osallistua ja vaikuttaa palvelujen koskevaan päätöksentekoon ja kehittämiseen jo suunnittelu- ja päätöksentekovaiheessa. (Kuntalaki22 §.)

6 TOIMINTASUUNNITELMA 2020-2030

Kehittämiprojektin tuloksena syntynyt Jouppilanvuoren liikunta-alueen toimintasuunnitelma 2020-2030 koostuu:

Jouppilan vuoren visio 2030:

- 1) Toiminnallinen tapahtumapaikka, jossa mahdollistuu useita eri lajeja
- 2) Jouppilanvuoren toiminta-alue, joka jakautuu harrastusympäristöksi ja palveluiksi sekä kaupungin yhdeksi liikuntakeskukseksi
- 3) Liikunta-alue/puisto, jossa yhdistyy elämysliikuntaympäristö, laadukkaat liikunnan fasilitteetit ja palvelut, yksityiset liikuntapalvelut sekä yhteistyö välittömässä läheisyydessä toimivan Etelä-Pohjanmaan keskussairaalan kanssa

Tavoitteet 2030

- 1) Liikuntapaikkojen lisääminen ja toiminnallisen tason nosto
- 2) Kaupungin ja yksityisten toimijoiden selkeä visio alueen tulevaisuudesta
- 3) Kävijämäärien lisääminen, mittarit

Strategisia huomioita:

- Ympärivuotisuus
- Monipuoliset kohderyhmät
- Pohjalaisuus
- Ainutkertaisuus: keskellä kaupunkia ja keskellä luontoa
- Lajien vaatimat fasilitteetit
- Matkailun mahdollistaminen
- Yksityisten toimijoiden toiminnot alueella

Asiakasprofiili; Käyttäjien profiloitu tyylikäs paikka, jossa korostuvat mm. liikunnallisuus, kokeilunhalu, lajien mahdollistaminen, sosiaalisuus, yksilöllisyyden ja esteettisyyden ja laadukkaiden palvelujen tuottaminen.

Kohderyhmät: Harrastajat ja harrastajaryhmät, huippu-urheilijat, kaikki kuntoilijat ja liikkujat, lapset ja lapsiperheet, erityisryhmät sekä yritystoiminta

Seinäjoen kaupungin asukasluku on kasvanut viime vuosina vauhdilla ja on muuttovoittoinen kaupunki. Kuntakoon muutos on vaikuttanut liikuntapalveluiden toimintaan ja haasteisiin. Kaupungissa on laajan pinta-alan vuoksi useita liikunta-alueita eri puolilla kaupunkia. Kantakaupungin alueella on kaksi selkeästi isompaa liikunta-aluetta. Keskusurheilukentän alue ja Jouppilanvuoren liikuntakeskuksen alue.

6.1 Ampumahiihtostadionin ympäristö

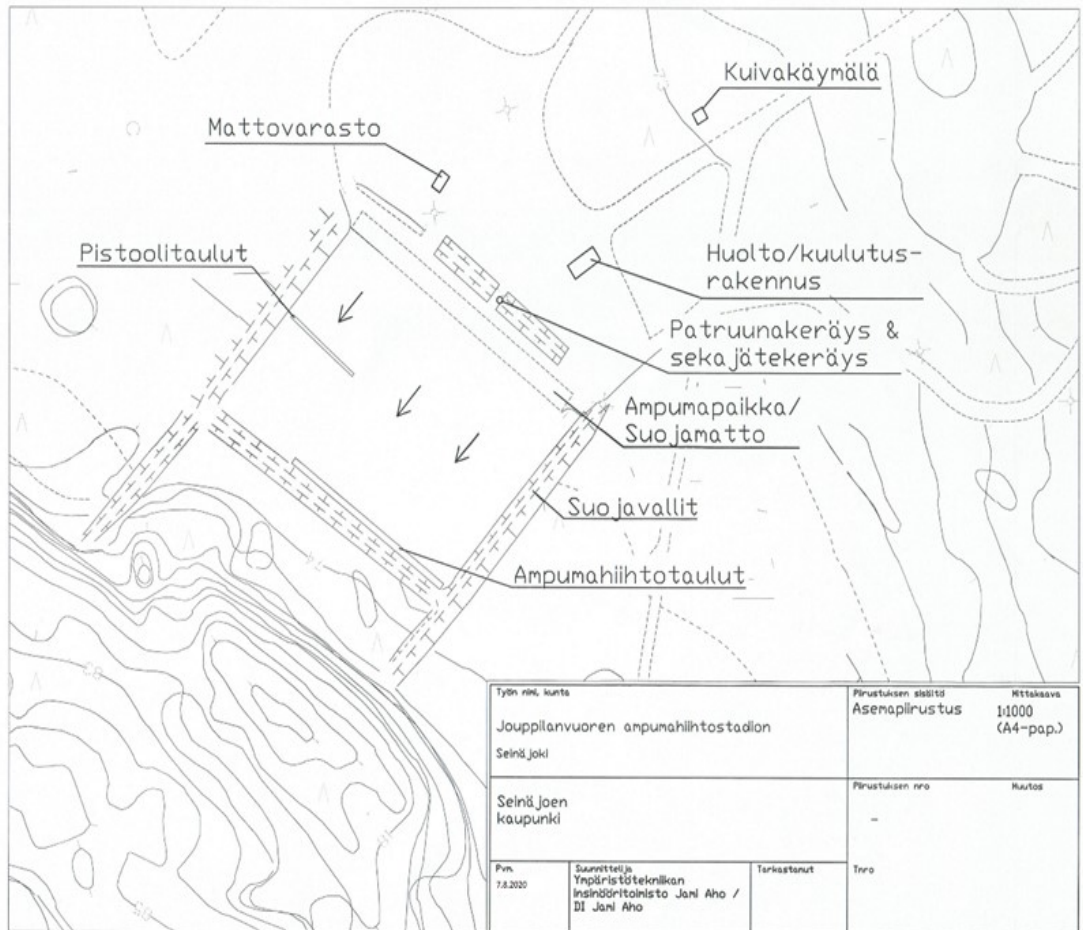
Tavoitteena on rakentaa 2030 vuoteen mennessä uusi ampumahiihtostadion, jonka välittömässä läheisyydessä on myös asfaltoitu rullaluistelurata. Ampumaradan välittömässä läheisyydessä on useita vuosia ollut ensilumen latu. Lunta varastoidaan kasalle, joka säilötään purun alla kesän yli. Ensilumen latu otetaan käyttöön keleistä riippuen loka-marraskuun vaihteessa. Tavoitteena on, että kyseinen ensi lumen ladun pohja asvaltoidaan. tarkoitus on saada 1 ja 2 kilometrin lenkit päällystettyä (kuva 1). Ampumapaikan laajennus 30 paikkaiseksi nykyisen 20 paikkaisen sijaan (kuva 3). Laajennus on mahdollista tilan puolesta ja suojausten osalta. Ympäristölupa päättyy 2023 jolloin pitää olla selvät suunnitelmat, miten ampumapaikkaa kehitetään ja parannetaan normien mukaisiksi. Ampumapaikka tulee vastata ympäristönormeja eli lyijyn keräys on oltava normien mukainen. Tavoitteena on tehdä kuvan mukainen ampumapaikka seuraavilla normeilla. Suunnitteilla on myös huoltorakennus, jossa on vesi sekä sähkö. Rakennus on suunniteltu tehtävän yhteistyössä Seinäjoen Hiihtoseuran kanssa. Seuran on mahdollista saada rakennukseen ELY:ltä rakentamisrahaa. Ampumahiihto ja maastohiihto puitteet rakennetaan yhteistyössä palvelemaan molempia lajeja. Ampumahiihtostadionin suunnitelmapuoli (asemapiirustus) on liitteenä, kuten myös alueen kartta (liite). Näillä muutoksilla on mahdollista hakea Seinäjoelle ampumahiihdon nuorten SM-kisoja sekä myös nuorten arvokisoja. Ampumahiihtostadion palvelee talvella ampumahiihtäjiä sekä kesällä eri lajien ampujia. Suunnitelmassa on huomioitu ympäristölupaan vaadittavat säännöt ja normit. Asfaltoitu rullaluistelurata parantaa huomattavasti ympärivuotista käyttöä. Ampumahiihtostadionin järjestely (talvi) kuvattu alla olevassa kuvassa (kuva 1), uusi silta ja laajennusvaraus 30 ampumapaikkaan (kuva 3). Tässä on huomioitu myös ympäristölupaan vaadittavat säännökset. Ampumahiihtoalue ja hiihtostadion ovat sijoittunut siten, että niistä pääsee olemassa oleville kuntosadoille ja reiteille. Jouppilanvuoren alueella on useita eripituisia kuntosatoja ja yhdysrata Ilmajolle sekä myös muille reiteille (kuva 2).

KUVA 1. Suunnitelma ampumahiihtostadionin uusista järjestelyistä, jossa huomioitu, että 1 ja 2 kilometrin lenkit asfaltoidaan.

KUVA 2. Ampumahiihtostadionin reitit stadionilta päin ja uusi kulkuyhteys. Uudet järjestelyt ovat yhteydessä ja palvelee myös uusia hiihtostadionilta lähteviä reittejä.

KUVA 3. Ampumahiihtostadionin ampumapaikan suunnitelma huomioiden ympäristölupa-asiat.

6.2 Mäkihyppymäet

Jouppilanvuorelle on toimintasuunnitelmassa tavoitteena saada 2030 vuoteen mennessä ympärivuotinen harjoittelukeskus. Mäkien profiili ja koko rajoittavat siten, että nuorille 6-12 vuotiaalle junioreille on tavoitteena saada kolme eri mäkeä.

- K 25 mäki, muovitettuna
- K 17 mäen peruskorjaus ja profiilin muutos
- K 10 mäen ladun pellittäminen

Kaikkien mäkien vastapenkkojen ja profiilin muokkaus. Valaistus sekä puku- ja varastotilat. Noin 200 metrin päässä mäkihyppypaikoista on käytettävissä jääurheilukeskuksen pukuhuonetilat, mutta harjoitusten ja kilpailujen aikana on tavoitteena saada aivan mäkien välittömään läheisyyteen pienehkö lämmintila palvelemaan edellä mainittuja tarpeita. Mäkihyppy harrastus on Seinäjoella suosittu junioreiden harrastama laji. Lajin ympärivuotisuus on käytännössä jo nuorille 6-12 vuotiaalle välttämätöntä. Toimintasuunnitelmassa on pidetty tärkeänä, että mäkihyppymäet tehdään samaan paikkaan, jossa on osittain hyvä ja valmis profiili.

Vuoden 2020 investointisuunnitelmassa on 300 000 euroa Jouppilanvuoren tekonurmi-kentän katsomon kattamiseksi. Katettua katsomoa tehdään noin 500 henkilölle. 2025 vuoteen mennessä kentän välittömään läheisyyteen on suunnitelmassa tehdä pukuhuonetilat palvelemaan JTN kentän sekä mäkihyppypaikkojen harrastajia. Samassa yhteydessä tavoitteena on rakentaa lämmintä ja kylmää varastotilaa kaupungin liikuntapalveluiden koneille ja laitteille. Seinäjoen kaupungin tilapalvelut toteuttaa suunnittelun sekä rakentamisen omana tai ostopalvelutyönä. Rakentamishankkeissa on yleensä talousarviossa raha budjetoitu tilapalveluille, kun kyseessä on selkeästi rakentaminen. Kenttähankeissa sekä kylmissä katsomohankkeissa raha talousarviossa liikuntapalveluilla.

6.3 Hiihtostadion ja Jouppilanvuoren tekonurmi

KUVA 4. Uudet reittijärjestelyt hiihtostadionilta. Reiteissä on huomioitu homologointivaatimukset ja mahdollisuus järjestää hiihdon sekä ampumahiihdon SM-kisoja.

Jouppilanvuoren tekonurmikenttä toimii kesällä jalkapallon ja Amerikkalaisen jalkapallon pelipaikkana. Kentälle on laitettu uusi tekonurmi vuonna 2018 (kuva 4). Kentällä on täydelliset rajat jalkapalloon (aikuiset ja nuoret) sekä Amerikkalaiseen jalkapalloon. Vanha nurmi siirrettiin Kepon kentälle, joka toimii lasten ja nuorten harjoitus- ja pelipaikkana. Tekonurmikentän pohja ja jousto on suunniteltu siten, että se vastaa lajien vaatimuksia. Kenttä toimii talvella hiihtostadionina, josta lähtee kuvien mukaiset reitit Jouppilanvuoren alueelle. Kuntoradat homologoidaan vähintään hiihdon ja ampumahiihdon SM-kisa tasoisiksi. Tekonurmelle rakennetaan vuoden 2021 aikana n 500 hengen katettu katsomo. Katsomon rakentaminen mahdollistaa, että Seinäjoki Crocodiles pystyy pelaamaan ottelunsa Jouppilan tekonurmi stadionilla. Vaahteraliigan olosuhdevaatimusten vuoksi miesten pääsarjajoukkue on pelannut ottelunsa Oma SP stadionilla tai kaupungin omistamalla keskusurheilukentällä. Suunnitelmissa on, että vuosien 2023-2025 rakennetaan uudet pukuhuone ja varastotilat kentän välittömään läheisyyteen. Olosuhteet palvelevat kesä ja talvilajien harrastajia ja isotkin tapahtumat olisi mahdollista järjestää Jouppilan tekonurmistadionilla.

Kuntoratojen homologointi (Homologointi on ”työkalu” jolla tarkistetaan radan rakenteet ja varmistetaan, että rata on sääntöjen mukainen, soveltuu tasoon, kilpailuun, hiihtotapaan ja kilpailumuotoon. Suorituspaikka mahdollistaa hiihdon kilpailujen mukaiset vaatimukset). Kun hiihtoradat halutaan homologoita, esimerkiksi tulevia SM tai arvokisoja varten tulee tehdä yhteistyötä maastohiihtoliiton olosuhdetoiminnasta vastaavien henkilöiden kanssa. Ennen varsinaisen homologoinnin aloitusta tehdään maastokäynti. Maastokäynnin tarkoituksen on selvittää, että radat ovat homologoitavissa. Maastokäynnissä tarkastetaan mm. ratojen leveydet, nousujen jyrkkyydet, ratojen ja erityisesti laskujen turvallisuudet, stadion alue, kiinteät rakennukset ja tilat urheilijoille, tuomarineuvostolle, järjestäjille, antidopingtilat, logistiikka, tiet, pelastussuunnitelmat, majoituskapasiteetti ja muut välittömästi FIS tasoiseen kilpailuun vaikuttavat asiat. Maastokäynnistä laaditaan raportti. Raportissa todetaan suorituspaikkojen tilanne, homologointi mahdollisuus ja mahdolliset muutostarpeet. Maastokäynnille on hyvä saada kaupungin teknisen viraston ja järjestävän seuran edustajat. Myös suojeleuarvoja korostavat tahot ovat tervetulleita osallistumaan prosessiin. Jos radat ovat homologoitavissa, tulee seuran pyytää ratojen homologointia. FIS nimeää radoille homologointitarkastajan. FIS ilmoittaa nimetyn henkilön yhteystiedot seuralle ja kansalliselle lajiliitolle, jonka jälkeen seura on yhteydessä homologointitarkastajaan. Valtuutettu homologoija pyytää radoista vaihtoehtoiset suunnitelmat ja mahdolliset mittatulokset. Mittatulokset tulee olla excel-taulukossa, missä ilmoitetaan metrin (1 m) korkeuden muutosta vastaava kuljettu matka. Tarkat mittatiedot toimitetaan profiilien tekoa varten. Maastotyöt kannattaa aloittaa vasta maastokäynnin jälkeen, homologointitarkastajan suositusten mukaan. Täten varmistetaan, että ei tehdä turhia maasto- eikä paperitöitä. Kun maastotyöt on tehty, niin suoritetaan homologoinnin lopputarkastus.

Homologoinnin lopputarkastusta varten tarvitaan:

- erillinen kartta 1:2 000 mittakaavassa jokaisesta homologoitavasta radasta ja lisäksi kartassa pitää olla korkeuskäyrä 1 metrin välein
- kartta, jossa selitteet stadion alueesta 1:500 mittakaavassa
- stadion kuvat eri kilpailumuotojen stadionjärjestelyillä
- tarkat mittatulokset (tai mitat laserkeilaus datasta)

Lopputarkastuksessa tarkastetaan, että radat on kunnostettu ohjeiden mukaisesti homologointikuntoon. (Suomen hiihtoliitto, homologintiohjeet 2016, 1.)

6.4 Polkujuoksureitistö

KUVA 5. Suunnitellut polkujuoksureitit Jouppilanvuoren maastoon.

Jouppilanvuoren maastoon rakennetaan suunnitelmien mukaiset polkujuoksureitistöt. Reitistöjen rakentaminen on aloitettu kesällä 2020. Polkujuoksureitistöjen virallistaminen on mahdollista, kun alueen maanomistajia on kuultu ja heiltä on saatu lupa liikkua heidän metsässä. Alueella on pääsääntöisesti Seinäjoen kaupungin omistamaa metsää, joten niiden osalta ei ole käytön suhteen mitään ongelmaa. Polkujuoksureitit on suunniteltu eripituisiksi, jotka merkataan erivärisillä huomionauhoilla. Lyhin reitti on 2,5 kilometriä, toinen lenkki on 7 kilometriä ja pisin lenkki on suunniteltu olemaan 10 kilometriä. Suunnitelmissa on myös, että yhdistelmä reittejä tulee, joten mahdollistuu myös 3, 4, 5 ja 8 kilometrin lenkit. Kaupungin kanssa yhteistyötä on tehnyt Seinäjokelainen Komia Flow liikuntajärjestö. Polkujuoksureittien suunnitteluvaiheissa on kuultu useita eri asiantuntijoita. Polkujuoksureittejä tehdään myös polkupyöräreiteille monikäyttöisyyttä ajatellen. Polkujuoksureitit ovat käyttäjille ilmaisia. KomiaFlow järjestön kanssa tehdään yhteistyötä myös polkupyöräreiteille tulevien polkujuoksureittien tekemisen yhteydessä.

6.5 Maastopyöräreitistö

Maastopyöräreitit
3 km – 20 km

Lisäksi yhdistettävissä
Rintalanvuoren ja Ahonkylän
reitteihin.

KUVA 6. Suunnitellut maastopyöräreitit Jouppilanvuoren maastoon.

Maastopyöräily ja pyöräily ovat erittäin suosittuja harrastusmuotoja. Useita vuosia on alueen pyöräilijöiden kanssa työstetty mahdollista virallista maastopyöräreitistöä. Toimintasuunnitelmassa on tarkoitus rakentaa virallinen maastopyöräreitti kuvan 5. mukaisesti Jouppilanvuoren maastoon. Alueella on hyvät ja haastavat pyöräilymaastot. Pyöräilijöitä liikkuu alueella jo nyt paljon hyödyntäen olemassa olevia polkuja. Tavoitteena on tehdä ja pohjustaa reitit niin, että niissä pääsee kulkemaan kaikkina vuodenaikoina. Lisäksi suunnitellaan reitit siten, että hoito mahdollistuu myös talvella esimerkiksi lumitampparilla. Suunnitelmissa olevat reitit ovat pitkiä ja osa reiteistä kulkee yksityisten maanomistajien mailla. Maanomistajien kanssa on neuvottelut aloitettu, että reitit saataisiin virallistettua. Maanomistajilta on tullut hyvää palautetta muun muassa siitä, että kun reitit saadaan virallisiksi se vähentää pyöräilijöiden liikkumista muualla metsässä. Reiteille tehdään siltoja, pohjustetaan kivituhkalla ja joistain reitin osista kaadetaan pieniä risuja ja puita. Reiteillä on jo nyt kulkuoikeus, mutta muutamien maanomistajien kanssa pitää vielä neuvotella hoito ja viitoitus asiat kuntoon. Reitistä vastaa ja ylläpitää Seinäjoen kaupungin liikuntapalvelut. Suunnittelupalavereissa on ollut mukana Ride Pohjanmaan edustajia ja harrastajia. Lisäksi järjestön henkilöt eli aktiivit ovat mukana myös reitintalkootöissä. Pyöräilyreitti on huomattava parannus alueen reitistö-, ja liikunta tarjontaan.

Reiteiltä on kulkuyhteyksiä esimerkiksi Ilmajoen ja Lapuan reiteille. Luonnossa liikkuminen on jokamiehen oikeus, mutta varsinaisesti viitoittaminen ja virallistaminen vaatii selkeät sopimukset maanomistajien kanssa. Tavoitteena on, että kuvan 6 mukaiset reitit ovat valmiina viimeistään vuonna 2024.

6.6 Jääurheilukeskus ja jäähallit

Käsittelen kehitystyössäni jääurheilukeskuksen nykytilaa enkä juuri tapahtuneen perusrannusten vuoksi tee tästä kohteesta selkeää toimintasuunnitelmaa 2030 vuoteen saakka. Jouppilanvuoren jääurheilukeskuksessa on seuraavat jäähallit ja iso tekojää.

- Kaksi jäähallia (Jouppilanvuoren jäähalli ja Seinäjoen jäähalli)
- Kevytjäähalli (harjoitushalli)
- Iso tekojäärata 400m / kesällä 9 tenniskenttää kestopäällysteellä ja koripallokenttä ja salibandykaukalo

6.6.1 Jouppilanvuoren jäähalli

Jäähallissa on joustokaukalo 28 x 58 m, äänentoisto, sähköinen tulostaulu, katsomopaikoja 1200 kpl, sekä lisäksi invalidipaikkoja. Pukutilat 8 kpl, luistinten teroitushuoneet, sekä varusteiden kuivaushuoneita, doping, EA- ja tuomaritilat. Jääseurojen käytössä on oheisharjoitteluun peilisali ja punttisali sekä katsomon alla juoksusuora. Jäähallilla on kaksi kokoustilaa, joista on oman oven kautta kulku jäähalliin. Iso kokous/VIP-tila jossa on istumapaikat n. 40 hengelle. Lisäksi tilassa on videotykki sekä keittopiste ja astiasto. Pienemässä kokous/ lehdistöhuoneessa on istumapaikat 8 henkilölle. Kokoustiloista on näkymä jäälle sekä oma parveke jäähallin puolella. Jäähallin peruskunnostus on valmistunut vuonna 2018 ja kyseessä on mestistasoinen jäähalli. Peruskunnostuksen myötä jääurheiluluolosuhteet paranivat Seinäjoella huomattavasti. Jouppilanvuoren jäähallissa pelaa S-Kiekon edustusjoukkue Suomisarjaa ja Seinäjoen Taitoluistelijat järjestävät harjoitustensa lisäksi hallissa isoja kansainvälisen ja kansallisen tason kilpailuja. Halli on toimiva kokonaisuus, joka sijaitsee jääurheilukeskuksen välittömässä yhteydessä.

6.6.2 Seinäjoen jäähalli

Jäähallissa on kaukalo 26x 58 m, tulostaulu ja yleinen äänentoisto, katsomotilaa 850 paikkaa; istumapaikkoja 500 ja seisomapaikkoja 350. Pukutiloja on neljä, lisäksi tuomareille on omat puku- ja pesutila. VSS-tilaa voidaan tarvittaessa hyödyntää pukutilana. Hallissa on teroitustila, kuivaushuoneet ja neuvotteluhuone. Jäähallin aulassa on mahdollisuus tilapäiseen kahviotoimintaan. Kahvilatoimintaa pyörittää S-Kiekko juniorit jääkiekkoseura. Alhaalla ja ylhäällä on tasanne asiakastilaksi. Seinäjoen jäähalli on siirtynyt Areena osakeyhtiöltä kaupungin hallinnoimaksi vuonna 2017.

6.6.3 Harjoitushalli

Katettu harjoitushalli toimii pääasiassa harjoitustilana, sekä junioreiden pelipaikkana. Hallissa on pukukopit ja äänentoisto. Harjoitushalli on katettu vuonna 2016. Aikaisemmin se toimi avotekojäänä. Kaukalo katettiin pressuhalliksi ja on mahdollistanut pidemmän jäähallin käytön aikaisemman avokaukalon sijaan.

6.6.4 Iso tekojäärata

Valaistu 400 m pikaluistelurata, jonka keskelle mahtuu täysimittainen jääpallokenttä. Kesällä alueella on 9 tenniskenttää kestopäällysteellä ja koripallokenttä sekä salibandykaukalo. Kentällä on ajanottolaitteet, tulostaulu, pikaluistelun kaarrepehmusteet ja seisomakatsomo. Huoltorakennus on yhteinen jäähallin kanssa.

Ison tekojään luistelukausi avataan marraskuussa ja päättyy maaliskuussa. Jouppilanvuoren urheilukeskus on Seinäjoen keskeinen palloilu- ja jääurheilualue, joka on viime vuosina täydentynyt pikaluistelutekojään ja jäähallin lisäksi jalkapallohallilla ja jalkapallostadionilla. Lisäksi vuoden 2016 syksyllä katettiin erillisinvestointina alueella oleva tekojääkaukalo pressuhallilla. Jääurheilukeskuksen kauan odotettu peruskunnostus ja remontti valmistui vuonna 2018. Kauan odotettu peruskunnostus paransi jäälajien olosuhteita huomattavasti. Olosuhteet ovat tällä hetkellä siten, että Mestistason joukkue pystyy pelaamaan Seinäjoella ja Jouppilanvuoren jäähallissa. Seinäjokelainen jääkiekkoseura S-Kiekko on asettanut 2023 vuodelle tavoitteeksi nousun Mestikseen. Olemassa olevia tiloja tulee vuosittain miettiä sekä laatia tämänkin tilan osalta tarkkoja tulevaisuuden suunnitelmia. Seinäjoella on ollut iso tekojää jo lähes 40 vuotta käytössä. Säännöllisin väliajoin on noussut myös ison tekojään kattaminen kaupungin investointilistalle. Hankkeesta on käyty useita kertoja keskusteluja myös Suomen pikaluisteluliiton kanssa. Kaupunki ei ole vielä nähnyt tarpeelliseksi investoida Seinäjoelle Suomen ensimmäistä katettua tekojäätä. Kattamisen mahdollisuus, joka tapauksessa huomioidaan esimerkiksi uuden putkiston inves-

toinnin yhteydessä huomioiden kattamisenkin mahdollisuus. Vuosille 2021-2023 on laitettava investointiohjelmaan ison tekojään jäädytysputkiston uusiminen. Olen tehnyt laskelmia ja vertailuja muiden vastaavien jäiden kanssa. Uuden putkiston hinta on noin 600 000 – 700 000 euroa. Jäärheilukeskuksen vuorot myöntää Seinäjoen liikuntapalvelut, kuten myöntää myös kaikkiin muihin hallinnoimiinsa tiloihin Seinäjoen kaupungin alueella.

7 YKSITYISTEN TOIMIJOIDEN TULEVAISUUS JOUPPILANVUOREN ALUEELLA

Jouppilanvuoren alueella toimii useita yksityisiä toimijoita. Alue on liikunnallisesti erittäin aktiivinen ja yksityiset ja kaupungin toiminnot ja palvelut tukevat toisiaan.

7.1 Jouppilanvuoren laskettelukeskus, Joupiska

Joupiskan laskettelukeskus sijaitsee kaupungin maalla ja yrittäjät järjestävät toimintaa oman yrityksen puitteissa. Kaupungilla ja yrittäjällä on vuokrasopimus alueen käyttöoikeudesta. Rinteiden lukumäärä 5, josta kaikki valaistuja rinteitä. Rinteet myös tykitetään eli lumetetaan. Pisin rinne on 500 metriä ja korkeuseroa on 68 metriä. Hissien kapasiteetti on 5 ja tuntikapasiteetti on 5000 henkilöä/tunti.

7.2 Oma Sp stadion

Vuonna 2016 avattu OmaSp Stadion on Seinäjoella toimiva monitoimistadion, joka toimii kotikenttänä Veikkausliigajoukkue SJK:lle sekä Ykkösessä pelaavalle SJK Akatemialle. Stadionin on suunnitellut arkkitehti Jyrki Jääskeläinen ja se sai nimensä Oma Säästöpankin kanssa solmitun yhteistyösopimuksen myötä.

Stadionilla järjestetään erilaisia tapahtumia ympäri vuoden. Stadionin monikäyttöiset tilat ovat urheilutapahtumien lisäksi käytettävissä kokouksille, seminaareille, gaaloille ja muille juhlatilaisuuksille.

7.3 WallSport areena

WallSport areenaa käyttävät Seinäjokelaiset urheilujoukkueet mm. SJK, Seinäjoen Mimmi-liiga ja SJK-juniorit sekä muut juniorijoukkueet. Hallissa järjestetään myös useita eri lajien turnauksia sekä tekniikkakisoja. Hallissa pidetään noin 11-13 asteen lämpötilaa, joka mahdollistaa hyvät treeni olosuhteet. Hallissa on 64*100 metriä kokoinen jalkapallonur-mella päällystetty kenttäalue, kuntosali ja 100 metrin juoksusuora. Hallin yhteydessä on SJK:n joukkueiden ruokailutilat sekä palaverihuoneet.

7.4 Crossfithalli, valmistuu 2021 keväällä

Keväällä 2021 valmistuu Jouppilanvuoren alueelle Crossfitsali. Rakennus sijaitsee Oma Sp stadionin välittömässä läheisyydessä. Uudessa hallissa toimivat crossfitin harrastajat, maastopyöräiljät ja yksityisiä toimijoita. Maastopyöräharrastajat perustavat pyöräliikkeen, joka palvelee tulevaisuudessa myös hyvin tulevien maastopyöräreittien palvelukokonaisuutta.

8 ELÄMYSLIIKUNTAA JOUPPILANVUOREN ALUEELLE

Alueella on mahdollista käynnistää tulevaisuudessa elämysliikuntapuisto toimintaa. Tapahtumia voidaan järjestää Jouppilanvuoren eri alueilla. Mahdollistuu, että alueella toimivat yritykset tuottavat palveluita kaupungin kanssa yhteistyössä. Alueelle on mahdollista luoda ja rakentaa elämysliikuntapuiston. Elämyspuiston sisältö ja palvelut muodostaisivat kokonaisuuden seuraavista mahdollisuuksista:

- luontoliikunta- ja elämysliikuntareitistöt, uusi palvelukokonaisuus
- esteettömyys kaikissa palveluissa
- sotilasesteradan kehittäminen, omat liikuntapalvelut
- ratsastusreitistön kehittäminen ja siihen liittyvät palvelut
- golf-lyöntipaikan rakentaminen ja minigolfrata Joupiskan rinnekeskuksen alueella
- frisbee-golfradan tekeminen ja uusi palvelukokonaisuus yhteistyössä kaupungin ja yrittäjän kanssa
- leikkipeli ja rinnetoiminta kesäisin Joupiskan rinnealueella
- alamäkipyöräilyn harjoitus- ja kilpailupaikka Joupiskan rinnekeskuksen alueella
- liikunta- ja elämysliikuntavarusteiden vuokrauspalvelu ja erilaiset lajitestaus mahdollisuudet

Toimintamallina on, että elämysliikunnan ja ohjelmalveluiden operoi 3-5 yritystä, jotka vuokraavat kaupungilta maa-alueita ja harjoittavat yritystoimintaa. Pyritään muodostamaan tuotteistetut palvelut ryhmille ja yksityisille kuluttajille. Palvelut otetaan osaksi Seinäjoen tapahtumaohjelmaa ja toimii mm. hotellien pakettimyynnissä mukana. Investointihankkeissa apuna ovat kaupunki, Frami, ELY-keskus ja muut yritykset. Alueen välittömässä läheisyydessä on Kyrkösjärven tekojärvi. Yritykset voi laajentaa toimintojaan myös vesiliikuntaan mm. melonta, wakeboarding, kalastus, vesijet ja surffauspalveluiden muodossa. Talvella on mahdollista samalle alueelle tehdä luistelurata ja muita jääaktiviteetteja.

9 POHDINTA

Tämän kehittämisprojektin tuloksena syntyi toimintasuunnitelma Jouppilanvuoren liikunta-alueelle vuoteen 2030 saakka. Jouppilanvuori on perinteinen Seinäjoen liikunta-alue, jota on tehty vaiheittain useiden vuosien ja vuosikymmenten ajan. Kehittämistyön tavoitteena oli huomioida asiat, jotka vaikuttavat palvelujen tuottamiseen ja kehittämiseen tulevaisuudessa Jouppilanvuoren alueella. Aluetta pyritään kehittämään vaiheittain ja selkeän suunnitelman tekeminen oli ajankohtaista. Toimintasuunnitelmassa olevista asioista tulevat tarkentumaan rakentamisen lähestyessä vaiheittain ja talousarvion puitteissa tulevina vuosina. Kehittämisprojektin vaiheissa on ollut seurojen ja käyttäjien osallistaminen isossa roolissa. Toimintasuunnitelma toimii pohjana alueen kokonaisvaltaisessa kehityksessä sekä toivottavasti kehittämisprojektin myötä kohdentuu budjetissa rahaa alueen kehittämiseen.

Jouppilanvuoren liikunta-alue on rakentunut eri osissa ja alueella on useita eri toimijoita. Kaupungin hallinnoimat ja hoitamat alueet ovat saaneet lisäksi myös alueelle yksityisiä yrittäjiä. Päivittäin alueella liikkuu ja seuraa urheilua tuhansia ihmisiä.

Kehitysprojektin yhteydessä kuultiin aktiivisia seuraihmissä sekä kaupunkilaisia. Toimintasuunnitelmassa on pyritty huomioimaan alueella toimivat lajit mahdollisimman hyvin. Kehitysprojektin yhteydessä tuli käyttäjiltä hyvää palautetta sekä hyviä uusia toimintasuunnitelmaan lisättäviä kehityskohteita, joita tullaan toivottavasti tulevaisuudessa alueelle tekemään. Toimintasuunnitelma on pohjana alueen kehittymiselle sekä tuleville talousarvioehdotuksille vuosittain. Rajasin työn selkeästi Jouppilanvuoren alueelle ja erilaisille reittivaihtoehtoille.

Lain mukaan kunnan ja kaupungin tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa päätöksissä. Kunnan velvollisuus on huolehtia asukkaiden osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kyselyillä ja palaverilla sain asiakasnäkökulmaa alueen toimintasuunnitelmaan liittyvistä ratkaisuista. Uudet reitit ja olosuhteet tulevat olemaan asiakastoiveiden mukaisia. Nämä toiveet on syytä tuoda esille myös tulevien vuosien talousarvioiden yhteydessä, että alueen liikuntapaikkarakentamiseen kohdentuisi rahaa. Toimintasuunnitelma on tehty vuodelle 2030 saakka. Tällä hetkellä näyttäisi siltä, että tulevina vuosina Seinäjoen kaupunki satsaa alueeseen ja alueen liikuntapaikkarakentamiseen rahaa. Koronan seurauksena on ulkoilulajit mm. kävely, retkeily, lenkkeily, polkujuoksu ja maastopyöräily saaneet todella paljon harrastajia. Edellä mainituissa lajeissa on ollut mielenkiintoa jo ennen koronaakin. Hyvät ja monipuoliset reitit nousivat erittäin tärkeiksi kohteiksi. Alueella

on huomioitu myös esteettömyys, sillä osa reiteistä kuntoradoilla ovat esteettömiä, joten liikunnan tarjoaminen on mahdollista myös liikuntarajoitteisille.

Seinäjoen kaupunki on muuttovoittoinen kaupunki, jossa asukkaiden ikäjakauma on ns. vauvasta vaariin. Kaupunkiin muuttaa paljon nuoria opiskelemaan, mutta myös ikääntyvää väestöä muuttaa asumaan lähemmäksi palveluita. Toimintasuunnitelmassa on pyritty huomioimaan lapset, nuoret, aikuiset, kilpa- ja huippu-urheilijat sekä ikäihmiset. Alueen olosuhteet pyritään vastaamaan kaikille kaupunkilaisille ja heidän liikuntatarpeita tyydyttämään. Suomalaiset harrastavat ahkerasti kuntoliikunnan eri muotoja, joissa korostuvat liikunnan terveysvaikutusten lisäksi mm. luontoelämykset, yhdessäolo ja virkistys (Miettinen, 2000, 7.) Jouppilanvuoren kehittämisprojektin ja tuleva toimintasuunnitelma on suunnattu kaikille kuntalaisille. Alueella liikkuu paljon eri liikuntalajien harrastajia, jotka eivät ole seuran edustajia. Alue on siis myös kaiken kansan liikuntapaikka. Jouppilanvuoren toimintasuunnitelma on kuntalähtöinen, mutta yksityisten toimijoiden toimiminen alueella on huomioitu ja mielestäni välttämätöntä. Yksityiset toimijat eivät varsinaisesti kilpaile kaupungin olosuhteiden ja tarjonnan kanssa vaan ovat lisänä ja täydentävät kaupungin ja alueen liikuntatarjontaa. Jouppilanvuoren alue on lähellä kaupunkikeskusta ja on todella tärkeä harrastuspaikka kaupunkilaisille. Uudet lajit ja trendit tuovat liikuntapaikkarakentamiseen haasteita, joten olen pyrkinyt huomioimaan harrastusmahdollisuuksia laajasti.

Liikuntapaikkarakentamisen ja liikuntaedellytysten kehittämisessä urheilupuistoajattelussa liikuntapaikat keskitettiin lähelle toisiaan. (Kokkonen, 2015, 59) Seinäjoella on selkeästi liikuntapaikkakeskittymät mm. Urheilupuisto, Jouppilanvuoren alue, Nurmon Hyllykallio ja Ylistaron liikunta-alueet. Seurojen kanssa käydyissä keskusteluissa tulivat selkeästi esille alueen suunnittelemattomuus. Seurat ja lajien harrastajat ovat saaneet vaikuttaa toimintasuunnitelman sisältöihin ja painopistealueisiin. Olen tyytyväinen seurojen selkeään ja kohutuullisten toiveiden pyyntöihin. Isoja suunnitelmia ja kiinteitä rakennuksia ei jo olemassa olevien rakennusten tai suunniteltujen rakennusten lisäksi ei tullut. Osalla seuroista oli hyvin pieniä parannusehdotuksia, joita pyritään toteuttamaan käyttömenoista sekä myös isompien investointien yhteydessä.

Virkamiesryhmässä, ydinryhmässä ja seurojen käytyjen palavereiden kanssa kävi selvästi esille, että Jouppilanvuoren alue on todella tärkeä ja merkittävä Seinäjoen kaupungin yksi liikuntakeskittymistä. Yksityisten toimijoiden toimiminen alueella koettiin positiiviseksi asiaksi. Alueen monipuolinen liikuntatarjonta koettiin tärkeäksi asiaksi ja henki yhteistyölle on erinomainen.

Vaikka markkinointi ja viestintä on rajattu tämän työn ulkopuolelle, olen joutunut tai pääsyt antamaan alueen toiminnasta ja suunnitelmista useita lausuntoja. Viestinnän yhteydessä olen korostanut alueen monipuolisuutta ja toiminnallisuutta. Viestintä on erittäin tärkeää, koska etenkin tässä tiukassa taloustilanteessa on tärkeää antaa kaupunkilaisille positiivinen mielikuva alueen kehittymisestä. Tärkeimmät toimenpiteet ovat uuden toimintasuunnitelman esille tuominen ja alueen jatkuva toiminnallisuus. Yhteistyö eri toimijoiden eli seurojen sekä alueella toimivien yritysten kanssa on tulevaisuudessakin erittäin tärkeää. Jouppilanvuoren monipuolinen liikuntatarjonta palvelee Seinäjoen kaupungin lisäksi etenkin lähikuntien asukkaita omatoimisena liikuntapaikkoina. Haasteena on muun muassa uusien lajien ja reitistöjen kehittäminen. Lisäksi jääkeskuksen toiminta pitäisi saada pysymään korkealla käyttöasteiden osalta. Tämä vaatii jatkuvaa palvelujen ja palvelutuotteiden tarkastelua ja kehittämistä.

Toimintasuunnitelma on pitkän ajan suunnitelma, jossa on kuultu laajasti käyttäjäkuntaa. Toimintasuunnitelman vaiheissa olen hyödyntänyt eri lajien ammattilaisia ja pyrkinyt hyödyntämään paikallisia harrastajia. Esimerkiksi polkujuoksu ja maastopyöräreitit ovat yhteistyössä suunnitelleet Seinäjokelaisten alan järjestöjen edustajat. Toimintasuunnitelmassa on mukana mm. mäkihyppymäkien sekä ampumaradan kehittäminen. Näissä projekteissa alan harrastajien lisäksi pitää huomioida lupiin liittyvät määritelmät. Ampumaradan osalta ympäristölupa on loppumassa, joten luvan täytyminen pitää huomioida ampumaradan rakentamisessa ja budjetoinnissa. Lisäksi mäkihyppymäkien rakentamisessa on huomioitava erittäin tarkasti myös turvallisuus. Alastulorinteiden profiilit pitää olla asetusten ja lupien mukaiset. Alueen kokonaisuus on iso ja esimerkiksi homologoinnin merkitys alueen rakentamisessa on erittäin tärkeää sekä merkittävää. Toimintasuunnitelmassa on merkittäviä yhteisrakentamishankkeita, esimerkiksi hiihtostadion ja Jouppilanvuoren tekonurmi on käytännössä sama paikka. Perusparannusten yhteydessä huomioidaan talvi-, sekä kesälajien vaatimukset. Tavoitteena on hyödyntää monikäyttöisyyttä meidän liikunta- paikoilla. Useat eri lajit harrastavat samoilla liikuntapaikoilla ja pyritään hyödyntämään mm. samoja sosiaalitiloja

Seurojen ja ryhmien kanssa käydyt keskustelut ja palaverit ovat olleet erittäin mielenkiintoisia ja hyviä vuorovaikutustapahtumia. Alueen kehittämisen lisäksi olemme käyneet useita erilaisia liikuntaan liittyviä keskusteluja. Osallistamismalli voisi olla myös hyödyllinen muille kunnille, jotka ovat käynnistämässä liikuntapaikkarakentamishankkeita. Kehittämistyöstä ja toimintasuunnitelmasta on ollut jo nyt hyötyä liikuntapaikkarakentamisessa, puhumattakaan positiivisia vaikutuksia omaan työhöni. Toimintasuunnitelmassa mainittiin, että Jouppilanvuoren alueella toimii useita yksityisiä toimijoita. Yksityisten toimijoiden kanssa on kaupunki tehnyt maankäyttösopimukset ja pyritty luomaan selkeät edellytykset toimijoille. Kaupungin sekä yksityisten toiminnot ovat selkeästi erilaisia ja ne poikkeavat toisistaan, että eivät kilpaile keskenään. Mielestäni alueella on useille toimijoille tilaa ja hyvän suunnittelun sekä yhteistyön myötä toimijat täydentävät toisiaan.

Jouppilanvuoren alue on liikunnallinen elämyspaikka, jossa eri liikunta-, sekä harrastuslajit tukevat toisiaan. Lähellä kaupunkikeskusta on monipuolinen liikuntakeidas, jota pyritään tavoitteellisesti kehittämään vuosittain. Liikuntalain, kuntalain sekä kansanterveyslain perusteella kuntien on edistettävä asukkaidensa liikuntaa, terveyttä ja hyvinvointia. Jouppilanvuoren alueella nämä edellä mainitut asiat toteutuvat, vielä kaiken lisäksi yhteistyössä seurojen sekä yksityisten toimijoiden kanssa. Suunnitelma on nyt tehty seuraavalle 10 vuodelle, mutta viimeistään kahden vuoden päästä olisi hyvä päivittää suunnitelmaa. Suunnitelman päivittäminen voisi olla esimerkiksi liikunnanohjaajaopiskelijan opinnäyte-työ, joka tukisi samalla Seinäjoen kaupungin liikuntapaikkarakentamista. Tässä kehitystyössä on alueen kuvia erilaisista vaihtoehdoista reittien ja ratojen osalta. Esityksessä ovat myös tärkeimmät asiat tämän kehittämistyön vaiheista seuraavalle 10 vuodelle.

10 LÄHTEET

Alanen, J. 1970. Seinäjoen historia 1. Seinäjoen kirjapaino.

Ilmanen, K. 1996. Kunnat liikkeellä. Kunnallinen liikuntahallinto suomalaisen yhteiskunnan muutoksessa 1919-1994. Väitöskirjatyö. Jyväskylän yliopisto.

Ilmanen, K. & Vehmas, H. 2012. Liikunnan areenat, yhteiskunnallisia kirjoituksia liikunnasta ja urheilusta. Yliopistopaino, Jyväskylä.

Juholin, E. 2013. Communicare! Kasva viestinnän ammattilaiseksi. Kopijyvä. Jyväskylä.

Kokkonen, J. 2015. Suomalainen liikuntakulttuuri. Otavan kirjapaino Oy. Keuruu

Kuntalaki 410/2015. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150410>. Luettu 15.7.2020.

Kulmala, j: Saaristo, V. & Ståhl, T. 2011 Terveyttä edistävä liikunta kunnissa. Peruseraportti 2010. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 6.

Liikuntalaki 1998. Luettu 22.7.2020.

Liikuntalaki 2018. Luettu 22.7.2020.

Liikuntalaki. 10.4.2015/390. Luettavissa.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150390>. Luettu 23.7.2020.

Miettinen, M. 2000. Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu II. Haasteena huomisen hyvinvointi, miten liikunta lisää mahdollisuuksia. Painoporras Oy, Helsinki.

Ojasalo, K. Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2018, 3.-5. painos. Kehittämistyön menetelmät, uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Sanoma Pro Oy. Helsinki.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2018. Liikuntapaikkojen ja niihin liittyvien vapaa-aikatojen perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma vuosille 2019–2022. Luettavissa: <https://minedu.fi/documents/1410845/11211756/Liikuntapaikkojen+perustamishankkeiden+rahoitussuunnitelma+vuosille+2019-2022/cdec24d0-3b15-ad9d-e2da-0109f9556dce/Liikuntapaikkojen+perustamishankkeiden+rahoitussuunnitelma+vuosille+2019-2022.pdf>. Luettu 3.8.2020.

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvosto. 2015. Valtionhallinto liikunnan edistäjänä 2011-2015. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja. 2015:4. Luettavissa: http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/367/Arviointi_20112015_1606.pdf. Luettu 18.7.2020.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020. liikuntaolosuhteiden strateginen kehittämistyö kunnissa. Smartsport kehittämissuuskunta.

Pyykönen, T. 2013. Liikuntaympäristöt kulttuuriperintönä-opas arviointiin. Tammerprint Oy. Tampere.

Salokangas, R. 2006. Etelä-Pohjanmaan historia VII. Ykköset-offset. Vaasa.

Seinäjoen liikuntastrategia, 2010. Seinäjoen kaupunki.

Seinäjoki-info. Tietoa taskuun 2011. Seinäjoen kaupunki.

Seinäjoki lyhyesti, internetsivusto luettu 15.7.2020.

Smart Sport. 2020. Liikuntaolosuhteiden strateginen kehittämistyö kunnissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Suomen Hiihtoliitto 2016. Homologointiohjeet, Helsinki.

11 LIITTEET

- Muistio Jouppilanvuoren osallistamistyöpaja
- Maanomistuskartta, Rupulivuori
- Pyöräilyreitistökartta
- Osallistaminen, yhteenveto
- Ohjeet pyöräreitin tekemiseen
- Polkujuoksureitit

Jouppilanvuoren työpaja 14.5.2019

Mitä tahoja edustat?

Seinäjoen hiihtoseura/ampumahiihto
Hannu Salo, Lakeuden Elämysliikunta ry
Rasti-Jussit, SHS ampumahiihto/maastohiihto
Wild Adventure Finland, paikallinen luonto-ohjelmapalveluyrittäjä
SHS ampumahiihto ja maastohiihto
SJK - konserni
Teemu Majasaari SHS
Fillarikauppa Cycli Oy, pyöräilyn edistäminen.
Liikuntapalvelut
Seinäjoen hiihtoseura/ampumahiihto
Mäkihyppy
Liikuntapalvelut
Rastijussit
Rideep ry
Liikuntapalvelut
Crocodiles
Ampumahiihto

Miten Jouppilanvuoren alue palvelee tällä hetkellä toimintaasi?

huonosti	0
tydyttävästi	5
hyvin	10
erinomaisesti	3

Miten liikuntapalvelut tukevat toimintaasi alueella? Ja onko palvelu riittävää?

17:51 Tarvitaan pukutiloja ja suihkuja. Täysimittainen ampumarata

17:51 Hoitavat reittejä ja latuja sekä toimivat tapahtumien järjestäjänä ja tukena. Palvelu on hyvää, mutta aina löytyy parannettavaa. Reittejä pitäisi kiertää aktiivisesti ja tarttua välittömästi epäkohtiin, joita luonto ja käyttäjät aiheuttavat.

17:50 Teemme hyvää yhteistyötä, saamme vastuuta liik.paikoista ja teemme hurjasti talkootyötä kaikkien kansalaisten hyväksi. Sovimme hyvin, mitä kukin tekee yhteiseksi hyväksi.

17:49 Kunnossapito, ladut, kuntorata jne. kehittämistä on vielä monessakin asiassa. Perusasiat toimii.

17:49 Talvella ladut ovat hyvässä kunnossa, viime talvena myös ampumapaikan penkki oli kunnossa

17:49 Luontoreitistöjen ja niiden varrella olevien laavu-, kota- ja tulipaikkojen ylläpito ja huolto mahdollistavat toimintani alueella. Pääreitistö ja taukopaikat ovat hyvässä kunnossa. Pääreitistöjen ulkkouolinen polusto vaatisi merkintöjä ja suunnitelmallisen ylläpidon ympärivuotisesti

17:48 Kaupunki käy ajamaa mäellä alastulon jälkeisen notkon. Muuten alastulo ja muu tehdään omana työnä joka on ajoittain erittäin raskasta ja kova töistä jatkuvan ilkeivallan vuoksi.

17:48 Pyöräilypolut ovat alueella loistavat ja paikalliset harrastajat ylläpitävät niitä kökkävoimin. Varsinainen palvelu muodostuisi kuitenkin vasta kun reitit saadaan merkattua ja tehdä harrastajille löydettäväksi ja turvalliseksi- Tapsa / Cycli

17:48 Ei ole riittävää. Tarvitaan pukutiloja/ suihkuja. Täysimittainen ampumarata.

17:48 Kenttä ja huoltotoimet joukkueille harjoitteluun sekä peleihin. Sosiaali ja varastotiloja voisi olla enemmän. Tapahtumiin Katsomo ja oheistoiminta tilat on toiveissa

17:48 Ladut talvella hyvässä kunnossa

17:47 Liikuntapaikkojen kunnossapito (esim. ladut) erinomaisella tasolla. Yhteistyökyky oikealla tasolla.

17:47 Yhteistoiminta sujuu hyvin

17:46 Kunnossapidossa teemme yhteistyötä

17:46 Hyvin vähän pyöräilyn saralla. itse tehdään kaikki. Ainakin vielä.

17:46 Riittävää tällä hetkellä

Mitä te haluatte tehdä tulevaisuudessa alueella?

- 18:04 Alueelle voisi rakentaa päällystetty rullahiihtoreitti. Sähkölinjan alla olevaa aluetta pitäisi kehittää näyttävämmäksi. Lakeuden Latu
- 18:03 Harrastaa ampumahiihtoa/maastohiihtoa ja suunnistusta.
- 18:02 Crocodiles Vaahteraliiga joukkueen ottelutapahtumat olisi hienoa saada takaisin Joupiska lle, jossa jo juniorit ja naisten joukkue pelaa. Ottelutapahtumien kehittäminen isommiksi ja kansainvälisen toiminnan lisääminen on mahdollista, jos katsomotilat saadaan kuntoon. Pm ja EM kisat on myös mahdollisia liigapeliä lisäksi. Junioriturnauksien parantaminen olosuhteiden myötä on unelmissa. Muut kuin urheilutapahtumat on myös ideoissa. Crocodiles
- 18:02 Hienoa olisi jos SHS " kehtaisi" järjestää vaikka ampumahiihdon SM- kisat tai hopeasomman kisat. Marjo
- 18:01 Teemme hanketyötä, seuraavana on turvallisuushanke, defibrillaattori ym. Kyrkkärin luontotalolla Kämpäliikköön. Kivipolku rannalle, jossa alueen 16 kaivosta nyk. Ja entistä edustettuna suurin lohkarein. Saunahanke. Lasten esteettömän reitin kehittäminen. Portaat valmiiksi !!!!! Hannu S
- 18:01 Hyppyyriäällä k25 mäen muovitus ja k8 mäen kunnostus valaistus pukuhuoneet ja varasto sähköistystä ja lumetus mahdollisuus.
- 18:00 Tavoitteeni on saada ohjelmalvelutoiminta ympärivuotiseksi, sekä lisätä ohjattujen maastopyöräilyjen ja luontokokousohjelmien saatavuutta alueella. Kari / WAF
- 18:00 Hissillinen bikepark hoidetuilla reiteillä. Merkityt pyöräily / polkujuoksureitit kuntovitosen alueelle. Myös cyclocross rata voitaisiin alueelle merkata. (toimii myös helppona maastopyöräreittinä)
- 17:59 Alueella pitäisi olla "harjoituskeskus" joka palvelee useampia lajeja kilpailukeskuksena,harjoituspaikkana ja kokoontumispaikkana Raju/SHs
- 17:59 Ampumaradan uudistaminen täyttämään nykypäivän vaatimukset. Rullarata. Hiihdolle/ampumahiihdolle huototilat
- 17:58 Yhdistetty hiihto/ah-stadionin. Rullahiihtorata, joka palvelee myös laajaa lajikirjoa, ja joka parantaa ensilumenladun käyttöä/käyttöönottoa. Reitti ah-stadionille ilman ladun ylitystä.
- 17:58 Järjestää ampumahiihdon SM kisat
- 17:56 Pyöräilyn harrastajille reitistöt näkyviin karttapohjiin sekä kaupungin sivuille että infotauluihin ns. lähtöpaikoille. Tavoitamme turistik ja muut ulkopaikkakuntalaiset. Merkatut polut palvelevat pyöräilijöiden lisäksi myös muita liikkujia. Myös talvikunnossapito. -Tapsa/Cycli

Miten näette, että alueen pitäisi tulevaisuudessa kehittyä?

- 18:25 Alue pitäisi olla monipuolinen ja palveluitaan tasokas. Ulkoiseen infraan pitää panostaa. Lakeuden Latu
- 18:19 Autoilla / mopoilla liikkumisen rajoittaminen maastossa ja rinnealueen teillä
- 18:03 Olosuhteet sellaisiksi että pystytään esimerkiksi järjestämään merkittäviä kilpailuja. Ampumahiihtostadion, latujärjestelyt/vaativuus. Suunnistuksen kannalta pyrittäisiin säilyttämään laajempia metsäalueita eikä pirstota hyviä suunnistusmaastoa. RAJu/Shs
- 18:02 Latujen ja reittien uusiminen niin, että ei tule risteymiä. Tulee olla "hiljaisia" kolkkia ja rauhallisia paikkoja myös. Laiturit kuntoon.
- 18:02 Kunnon tie Joupiskan päälle, myös valaistus ja parkkipaikat. Nyt käyttö kova. Riittävän tilava pukutilat/suihku ja kahvio alueelle. Voisi palvella useita tahoja. Latuverkosto vaihteleva, tarvitaan mäkiä. Täysimittainen ampumarata ja rullahiihtorata. Seinäjoella tällähetkellä etelä-pohjanmaan surkeimmat harkkaolosuhteet ampumahiihdossa ja kuitenkin harrastajiltaan Suomen suurin seura. Marjo
- 18:01 Huomioidaan kasvava sulanmaan ajan käyttö alueella. Ja muistetaan että polkujuoksu ja pyöräily ovat myös talvilajeja
- 18:00 Sosiaali tilojen puute talvisin todella suuri ongelma.
- 18:00 Maastopyöräily on todettu jo monissa suomen matkailukeskuksissa erinomaiseksi, myös turismia lisääväksi lajiksi. Joupilanvuoren alueella on äärettömän hyvä reitistö, joka on harrastajien ylläpitämä. Maastopyöräreitistön saaminen "viralliseksi", merkintöineen ja ylläpitohuoltoineen voisi auttaa aluetta profiloitumaan maakunnan maastopyöräkeskukseksi. Vaatisi myös vahvan yhteistyön ottaen huomioon muiden harrastuslajien, kuten hiihto, reitistön yhteiskäytön ympärivuotisesti. Kari / WAF
- 18:00 Selkeät infot alueen mahdollisuuksista Webbiin ja infotauluille. Matalan kynnyksen mahdollisuuksia, ja myös tosiharrastajia palvelevia haasteellisempia harrastepaikkoja. Dynaaminen informaatio alueesta saa ihmiset innostumaan ja luo uskottavuutta kaupungille! Tapsa/Cycli
- 18:00 Elämysportaattia pitää toteuttaa valmiiksi väli- ja ylätasanteineen. Niitä voisi käyttää myös eri tapahtumien yhteydessä ja kokeilla kesäkautena kioskimyyntiä. Parkkipaikkoja pitäisi lisätä alueelle ja paljasjalkapolku siirtää uuteen paikkaan. Lakeuden Latu
- 17:59 Alueen pitäisi pysyä yhtenäisenä liikunta-alueena johon ei rakenneta kerrostaloja yms. Alueen tulisi tarjota mahdollisuus monipuoliseen liikuntaan Raju/shs
- 17:58 Monipuolinen liikuntaväen "olohuone" - kokonaisuus ratkaisee yksittäisten tarpeiden sijaan (kokonaisuus muodostuu yksittäisistä toiminnoista).
- 17:58 Ampumahiihto stadionin yhteyteen huoltorakennus, 30 paikkainen ampumarata lyijynkeräimiseen, rullahiihtorata Ah-stadionille
- 17:58 Ampumahiihto/hiihtostadionin peruskorjaus(sosiaatilat,täysimittainen ampumarata ym.)
- 17:57 Alue ja miljöö on hieno. Kehittäminen meidän näkökulmasta liittyy Sosiaali tiloihin tekonurmen vieressä ja katetun katsomon saamiseksi tapahtumiin. Kentän oheen liittyvät palvelualueet ja huoltotilat on tärkeät kokonaisuuden kannalta. Viihtyisän alueen ominaisuuksia on myös turvallisuus. Crocodiles
- 17:57 Jääturheilukeskuksen ympäristön parkkipaikkojen määrän lisääminen tarpeellista. SJK

Voitteko itse panostaa alueen kehittämiseen?

Jos kyllä, niin minkälaisella panostuksella ja mitä se vaatii?

- 18:49 Yhteistyössä muiden yhdistysten kanssa.
- 18:25 Ampumahiihtostadionin rakentamisen talkootyö osuuteen
- 18:25 Rahaa on hankemaailmassa tarjolla, uusi rahoituskausi alkaa 2021, eli on vähän kiire tämän kauden hakemuksilla. Hs
- 18:24 Pystytään itse tekemään ja on tehtykin.
- 18:24 Kyllä, sekä oman työpanokseni antamalla että myös tukemalla taloudellisesti yritystoimintaani edistävää/mahdollistavaa reittihuoltoa ja merkintöjä. Kari / WAF
- 18:22 Isompien haaveiden (huoltorakennukset, rullahiihtorata, ampumapaikan laajennus yms) tärkeintä on idean hahmottaminen. Kun idea on valmis, raha pitää keksiä jostain. Hankkeet ovat osa liikuntapaikkarakentamisen tulevaisuuden rahoitusvaihtoehto. Seura ei määräänsä enempää voi taloudellisesti osallistua, mutta esim talkootyönä kylläkin.
- 18:22 Lakeuden Elämysliikunta panostaa koko ajan tekemällä erilaisia hankkeita. Autan yhdistyksiä, jos innostutaan niistä. Tällaista aluetta, kuin meillä on ei saa luovuttaa talonrakentamiseen ym. Tällaista ei näin laajana muualla ole !!!! Hannu S
- 18:22 Jotain rakennus/asennus hommaa
- 18:22 Voimme panostaa ja olemme panostaneetkin. Teemme polkujen kunnostusta ja uusia reittejä talkootyönä. Materiaalitkin saadaan "avustuksina" omalta porukalta.
- 18:22 Kyllä. Kökkätyöllä kuten ennenkin
- 18:22 Hankkeiden kautta voisi olla mahdollista, jolloin rahoitus tulisi EU:n kautta. Lakeuden Latu
- 18:21 Yritykseni on ilmoittanut halukkuutensa yhteistyöhön ja luvannut osallistua kustannuksiin joita esim. ylläpidosta koituu. Lisäksi otamme osa reittisuunnitteluun muiden paikallisten toimijoiden kanssa monipuolisten sekä turvallisten reitistöjen muodostamiseksi. Tapsa/Cycli
- 18:21 Kyllä, sen verran kun oma osaamiseni riittää. Kökkähommat tuttuja.
- 18:21 Talkoo työ on edelleen voimissaan Crocodilesissa. Myös oman rahallisen panostuksen mahdollisuus on jos projekti on kiinnostava.
- 18:20 Seura/jaosto valmis edelleen tekemään talkoita alueen parantamiseksi/kehittämiseksi

Oletko valmis/halukas tekemään jonkinlaisen kehittämishankkeen? (yksin tai yhdessä) Mitä edellyttää, että tällainen tulisi toteutettua?

18:26 Pyöräilyreittien merkintä. Bikeparkin kehittäminen yhteistyössä rinneyrittäjien / kaupungin kanssa

18:25 Luvahankinnat maanomistajilta reitistöjen huoltoon ja merkintää varten tulisi tehdä kaupungin toimesta. Kari / WAF

18:24 Ehdottomasti yhteis työinä niin ei välttämättä kaadu vain muutamien harteille.

18:24 Rullahiihtorata. Huoltorakennus nykyiseen ah-stadionille.

18:24 Olen valmis, yhteistyössä paikallisten maastopyöräharrastajien ja toimijoiden kanssa, mm. kehittämään maasyöpyöräreitistöjä.

18:23 Kyllä. Kokemusta on esim. Bullerintie Elisa Monitoimihalli projektista, joka tehtiin 3 seuran ja kaupungin yhteistyöllä. Taloudelliset realiteetit täytyy miettiä tarkkaan projekteissa, jos niitä urheiluseura vetoisesti toteutetaan. Crocodiles

18:21 Lapsiperheille suunnattu liikunnallinen tapahtumapäivä alueen toimijoiden kanssa yhteistyössä. SJK

Onko teillä toiveita millä tavoin liikuntapalveluiden toimintaa olisi hyvä kehittää alueella?

19:09 Voiko alueiden hoitovastuuta jakaa. Liikuntaa ja harrastusta ei pidä hankaloittaa, mutta alueiden kunnossa pysymiseksi täytyy myös olla valvontaa

19:08 Luvat yksityisiltä maanomistajilta kuntovitosen sisällä olevien reitistöjen koneelliseen huoltoon, käyttöön ja merkitsemiseen

19:07 Jatkuvaa kehittämistä. Joupiska 2030 visio / masterplan.

19:07 Vesipiste jouppilanvuorentien päähän

Keskustelkaa kehitysideoista, niiden toteuttamisesta ja miettikää mahdollisia yhteistyökuvioita. Listatkaa ryhmässä parhaat ideat tärkeysjärjestykseen. Arvottakaa mitä voi toteuttaa nyt ja tulevaisuudessa. Listatkaa 3 parasta ideaa Screenioon.

Harjoituskeskus ampumaradalle yhteistyö usean lajin kesken. Rakennuksen ympärivuotinen käyttö	9
Rullahiihtorata, merkitty maastopyörä rata, huipulle laajempi P-alue	7
Ampumapaikan kunnostus vastaamaan ympäristönormeja jolloin samalla rata laajennetaan 30 paikkaiseksi. Yhteinen ampumahiihtostadioni/maastohiihtostadioni. Yhteinen iso huoltorakennus joka palvelisi kaikkia.	6
Huolto ja Katsomo rakennus Joupiska tekonurmen viereen. Nykyisen putkikatsomon paikalle. Palvelee myös talvilajeja	5
Hiihtolatuja, polkujuoksureittien ja maastopyöräreittien yhteensovittaminen esim. risteysten osalta.	5
Reitit kuntoon ja kartoille sekä viitoitus. Kaikki lajit. Yhteistuumin mietittävä missä mikin kulkee - siitä ensin ja heti investointihanke. Elyn kanssa neuvottelu rahoituksesta esim. Rullarataan ym. Uusi hiihtostadionin.	4
Liikunta-alueen lapsille suunnattujen tapahtumien ja toimintojen koonti	3
Esimerkiksi 3 merkittyä reittiä kunnostettavan sisään. Risteyskohdat tulee turvallisiin kohtiin ja merkitään viitoin molempiin suuntiin. Rinnealueelle Merkatut Enduro/Alamäkireitit ja tulevaisuudessa hissi toimintaan tarpeen mukaan kunhan maksurakenne on saatu selvitettyä. Suurin osa tästä on toteutettavissa heti tämän vuoden aikana! T: Pyöräilijät	3
Hiihtomajan tilalle varasto	2

Tuleeko mieleen vielä jotain mitä unohtui sanoa Joupilanvuoren liikunta-alueen kehittämistä?

tämä kysymys jätetään auki yön yli, vastausaikaa seuraavaan päivään klo 12 saakka

09:38 Joupiska kyltit voisivat ohjata keskustasta ja esim. idea Parkista.

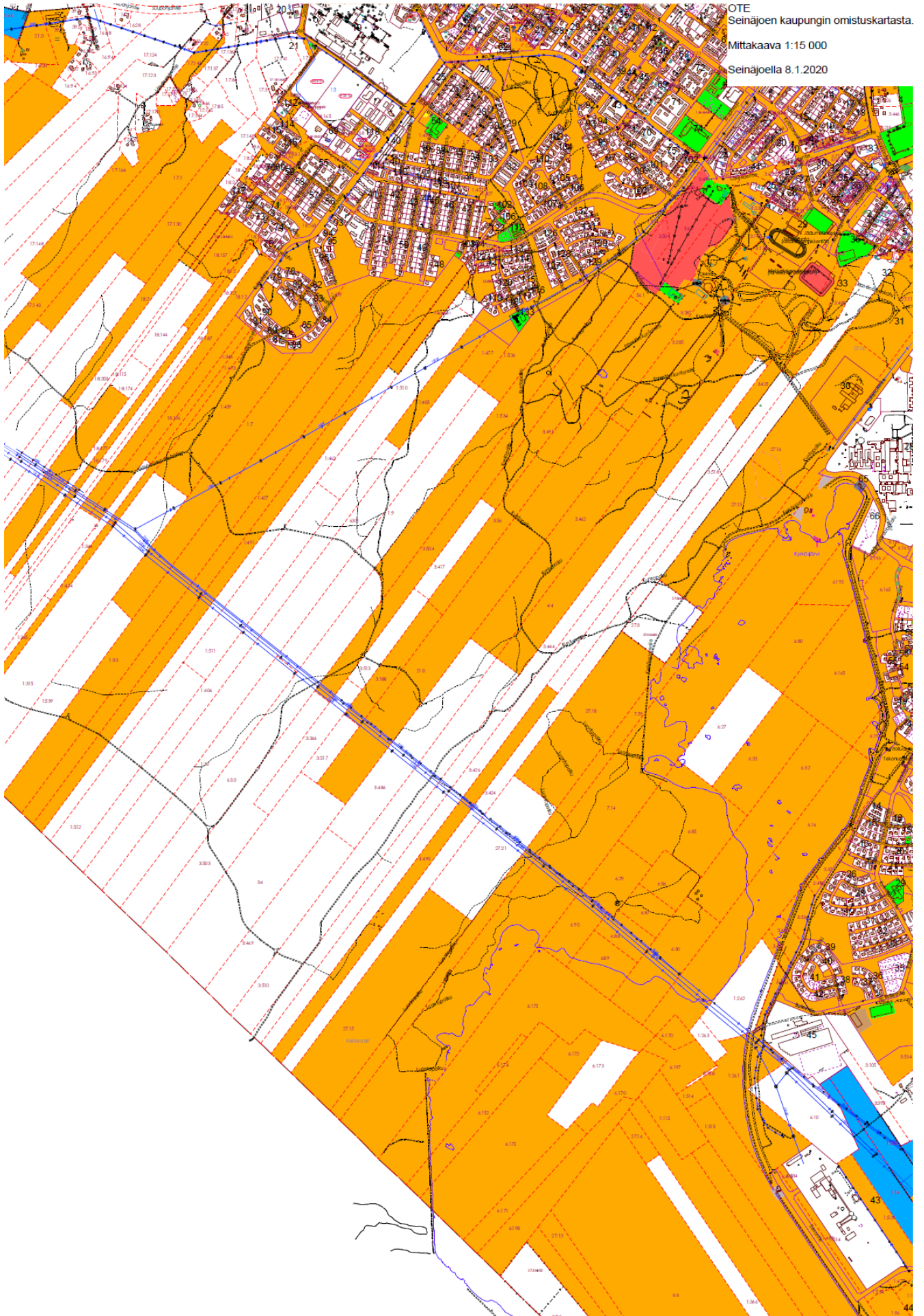
05:57 Lasten hiihtomaa tekniikkaratoineen ja opastauluineen. Lakeuden Latu

19:11 Hyvä tapa kehittää toimintaa, ehkä nyt voisi hiukan suppeammalla kaavalla jatkaa ja mennä enemmän yksityiskohtiin. On kuitenkin kyse aika isosta alueesta.

Liite 2

Liite 3

Jouppilanvuoren kehittäminen osallistavasti

Työpaja aktiiviharrastajille 14.5.2019

Seinäjoki

Osallistujat

Seinäjoen hiihtoseura/ampumahiihto
Hannu Salo, Lakeuden Elämysliikunta ry
Rasti-Jussit, SHS ampumahiihto/maastohiihto
Wild Adventure Finland, palkallinen luonto-ohjelmapalveluyrittäjä
SHS ampumahiihto ja maastohiihto
SJK - konserni
Teemu Majasaari SHS
Fillarikauppa Cycli Oy, pyöräilyn edistäminen.
Liikuntapalvelut
Seinäjoen hiihtoseura/ampumahiihto
Mäkihyppy
Liikuntapalvelut
Rastijussit
Rideep ry
Liikuntapalvelut
Crocodiles
Ampumahiihto

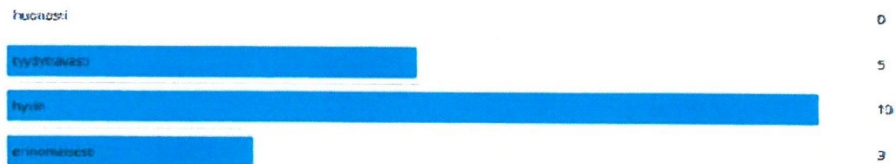
3.9.2020 Jari Mäkelä

Seinäjoki

Miten alue palvelee tällä hetkellä?

Miten jouppilavuoren alue palvelee tällä hetkellä toimintaasi?

3.9.2020 Jari Mäkelä

Seinäjoki

Mitä halutaan tehdä alueella tulevaisuudessa?

- Alueelle voisi rakentaa päällystetyn rullahiihtoreitin
- Sähkölinja alla olevaa aluetta pitäisi kehittää
- Crocodiles Vaahteraliigan ottelut oli hieno saada takaisin Jouppiskalle
- Ampumahiihdon SM-kisat
- Turvallisuushanke Kääpälissä, kivipolku rannalle, saunahanke
- Hyppyrimäellä k25 mäen muovitus ja k8 mäen kunnostus, valaistus, pukkarit, varasto
- Ohjelmajärjestelmää ympärivuotiseksi maastopyöräilyyn
- Harjoituskeskus -> palvelee useampia eri lajeja
- Ampumaradan uudistaminen täyttämään nykypäivän vaatimukset
- Yhdistetty hiihto/ah-stadion
- Pyöräilyn harrastajille reitistöt karttapohjiin, infotauluihin yms.

3.9.2020 Jari Mäkelä

Seinäjoki

Miten alueen pitäisi kehittyä`?

- Alueen pitäisi olla monipuolinen ja palveluiltaan tasokas
- Mopoilla ja autoilla liikkumisen rajoittaminen maastossa ja rinnealueen teillä
- Olosuhteet sellaisiksi, että voidaan järjestää merkittäviä kilpailuja
- Suunnistuksen kannalta pyritään säilyttämään laajempia metsäalueita
- Latujen ja reittien uusimien niin ettei tule risteymiä
- Kunnan tie Joupiskan päälle, valaistus ja parkkipaikat
- Täysimittainen ampumarata ja rullahiihtorata
- Riittävän tilava pukkari ja kahvio alueelle, soisaalitiilat puuttuu tekonormen vierestä, katettu katsomo
- Huomioida kasvava sulanmaan ajan käyttö alueella
- Maastopyöräilyreitistön saaminen "viralliseksi" -> maakunnan maastopyöräilykeskukseksi
- Selkeät infotaulut ja nettiin -> alueen mahdollisuudet esille
- Elämysportaita voisi käyttää eri tapahtumien yhteydessä, kokeilla kesäkautena kioskimyymiä
- Lisää parkkipaikkoja
- Yhteinen liikunta-alue, jonne ei kerrostaloja

3.9.2020 Jari Mäkelä

Seinäjoki

Miten voi itse panostaa alueen kehittämiseen?

- Yhteistyötä muiden yhdistysten kanssa
- Talkoo(kökkä)työtä, esim. ampumahiihtostadionin puitteissa, uusia reittejä, polkujen kunnostusta
- Hankkeistusta, yhdessä eri toimijoiden kesken
- Laaja alue, jollaista ei ole muualla -> pitää säilyttää, ei kerrostaloja
- Yritysyhteistyötä kökkätyössä ja esim. reitistöjen suunnitteluja

3.9.2020 Jari Mäkelä

Seinäjoki

Seinäjoen helppo polkureitti

- Ride Etelä-Pohjanmaan ja Fillarikauppa Cyclin edustajien suosituksia perustettavan reitin toimenpiteistä.
- Lähtökohtana on helppo reitti ja aloittelevan maastopyöräilijän ja vanhempien junnujen pitäisi selvittää niin, että pyörää tarvitsee taluttaa noin 10 paikassa. Näin reitin käyttö pysyy aloittelevan maastopyöräilijän ja junnujen näkökulmasta mielekkäänä.
- Suurimman haasteen aloittelijoille aiheuttavat jyrkät kallionousut, joita reitillä on 6. Näissä aloittelija joutuu joka tapauksessa jalkautumaan ja taluttamaan pyörä mäen päälle.
- Suositusta tehdessä on pidetty mielessä, että tietty määrä haastetta juurten ja kivien muodossa kuuluvat ehdottomasti aloittelijoidenkin maastopyöräilyyn ja omaan taitotasoon sopivat haasteet ovatkin lajin suola.
- Toivomme, että tämä hyvin alkanut vuoropuhelu kaupungin ja maastopyöräilijöiden välillä jatkuu myös perustettavan polkureitin toteutusvaiheessa. Haluamme päästä vaikuttamaan reitin toteutukseen liittyviin ratkaisuihin, sillä se vaikuttaa suuresti reitin käytettävyyteen maastopyöräilijän näkökulmasta.

Pitkospuut

Kevyesti mutkitteleva kapea sorastus on maastopyöräilijän näkökulmasta mielekkäämpi kuin pitkospuut. Pitkospuut toki välttämättömät hyvin märkään kohtaan.

- Leveys vähintään 50 cm (talvihuoltoa varten SnowDogin leveys 50cm).
- Sisäsivut sahattu suoriksi, puiden väli 1-1,5cm (rengas ei saa mahtua puiden väliin puiden kuivuttuakaan!).
- Loivat mutkat. Jos mutka on jyrkkä, sisämutkaan yksi ylimääräinen puu (huomioi SnowDogin kääntösäde).
- Lähtö ja pitkoksilta poistuminen matala max 10 cm. Tarvittaessa porras. Puiden päät viistetty.

Sorastukset

Sorastus on kosteisiin kohtiin maastopyöräilijän näkökulmasta suositeltavampi rakennustapa kuin pitkospuut.

Keveysti mutkitteleva reitti on mielekkäämpi kuin pitkiä matkoja tikkuuoraan etenevä reitti.

Syötteen kansallispuistossa on sorastettu onnistuneesti sekä kuluneita juurakko-kivikko polkuja että kosteita suoalueita. Kuvassa poikkeuksellisesti suora linjaus, sillä sorastus on tehty vanhan pitkospuureitin kohdalle.

- Soran lisäys ei välttämättä auta oikein mutaisessa kohdassa, sillä se painuu maahan nopeasti. Soran alle olisi hyvä saada jotakin painumatonta. Näitä on toteutettu esim. suodatinkankaalla tai lisäämällä havunoksia soran alle.

Kuopat

Mutakuopat syvenevät sateisina ajankohtina. Rengas painautuu kuopissa syvällekin, jolloin aloittelijalla on riski lentää ohjaustangon yli renkaan pysähtyessä kuopan vastakkaiseen reunaan.

Ongelma korostuu käytön lisääntyessä.

- Kuoppia voisi täyttää soralla tai linjata reitin sivusta korkeammasta kohdasta.
- Uusi linjaus tulisi osoittaa käyttäjille jollakin, esim. soralla.

Painanteet / kosteat kohdat

Sateisina ajankohtina painanteet keräävät vettä ja niihin muodostuu syvempiä kuoppia.

Maapohja ei kestä kulutusta ja suurempi käyttöaste lisää kiertoreittien syntymistä.

Haasteena on, miten ohjataan kulku kestävämpiin kohtiin.

- Voisiko esim. pienellä määrällä soraa ohjata kulkua korkeimpaan maastonkohtaan?

Juuret

Korkealle nousevista ja viistoista juurista eturengas luiskahtaa sivulle helposti, varsinkin kun juuret ovat märkiä. Tämä riski korostuu aloittelijoilla.

Käytön lisääntyttä juuret tulevat entistä enemmän näkyviin, mikä lisää kaatumisriskiä.

- Hieman soraa juurten väleihin, jotta saadaan aloittelijoille turvallisempi reitti.
- Suositellaan, että juuret jäisivät näkyviin kuitenkin eli ei sorastettaisi kokonaan piiloon.
- Mikäli todella paljon koholla oleva juuri lähtöisin kaadetun puun kannosta, voisi juuren poistaa.

Kivikot

Aloittelijan kannalta vaarallisimpia ovat yli 10 cm polun pinnan tasolta nousevat kivet, joita on useita peräjälkeen.

Eturengas tökkää herkästi jälkimmäiseen kiveen ja riskinä on lentää ohjaustangon yli.

- Suositellaan, että lisätään soraa kivien väliin niin, että kivet jäävät kuitenkin näkyviin esim. 5 cm soraa korkeammalle.

Polun lähellä olevat puut

Talvella kun puut ovat lumessa, väli kapenee entisestään kun pienet puut kallistuvat reitille.

Nyky aikaisten pyörien ohjaustangot ovat leveitä, 75-80 cm.

- Liian lähellä polkua olevat puut pitäisi raivata, jotta pyörän ohjaustanko mahtuu turvallisesti puiden välistä.

Lähtöpaikka

Hyvän reitin lähtöpaikalla on informatiivinen taulu, josta ilmenee ainakin reitin pituus, oma sijainti reittikartalla ja reitin pelisäännöt kesä- ja talvikäyttöön

Esimerkkinä

- Maastopyöräilijän etiketti (Suomen Latu & Metsähallitus)
- Talvipyöräilyn ohjeet (Roll Outdoors / Kiilopää-Saariselkä MTB reitit)

MAASTO-PYÖRÄILIJÄN ETIKETTI
SUOMEN LATU

HUOMAAVAISEN MAASTOPYÖRÄILIJÄN OHJEET
METSÄHALLITUS

- Polku on yhteinen, ja luonto kuuluu kaikille. Otamme huomioon muut kulkijat.
- Hallittu tilinnopeus tuo turvallisuutta kaikille. Pyöräilyä nopeampana on valmis väistämään muita.
- Maastossa kypärän käyttö on itsestäänselvyys.
- Oikea ajotapa ei kuluta maastoa.
- Pysymme olemassa olevilla poluilla, ja reiteillä. Vältämme lukkojarrutuksia ja heikkia luontokohteita.
- Noudatamme alueen ja reitien sääntöjä sekä roskattoman retkeilyn periaatteita.
- Toimimme huomaavaisesti alueen asukkaita, maanomistajia ja reitin ylläpitäjiä kohtaan.
- Nautimme luonnosta ja jokamiehenoikeuksista muisteten myös vastuurimme.

ETHÄN RIKO LANATTUA YHTEISKÄYTTÖREITTIÄ!

OK

Reitti ilian pehmeä kävelyille. Käytä suksia tai lumikenkiä. Ilian kopea rengas tai ilian kova rengaspaine. -> käänny takaisin ja anna reitin kovettua rauhaasa.

Sopiva rengaspaine ja riittävä kova reitti kävelyyn. -> nautitkela!

Reitti ilian pehmeä kävelyille. Käytä suksia tai lumikenkiä. Ilian kopea rengas tai ilian kova rengaspaine. -> käänny takaisin ja anna reitin kovettua rauhaasa.

Opastus

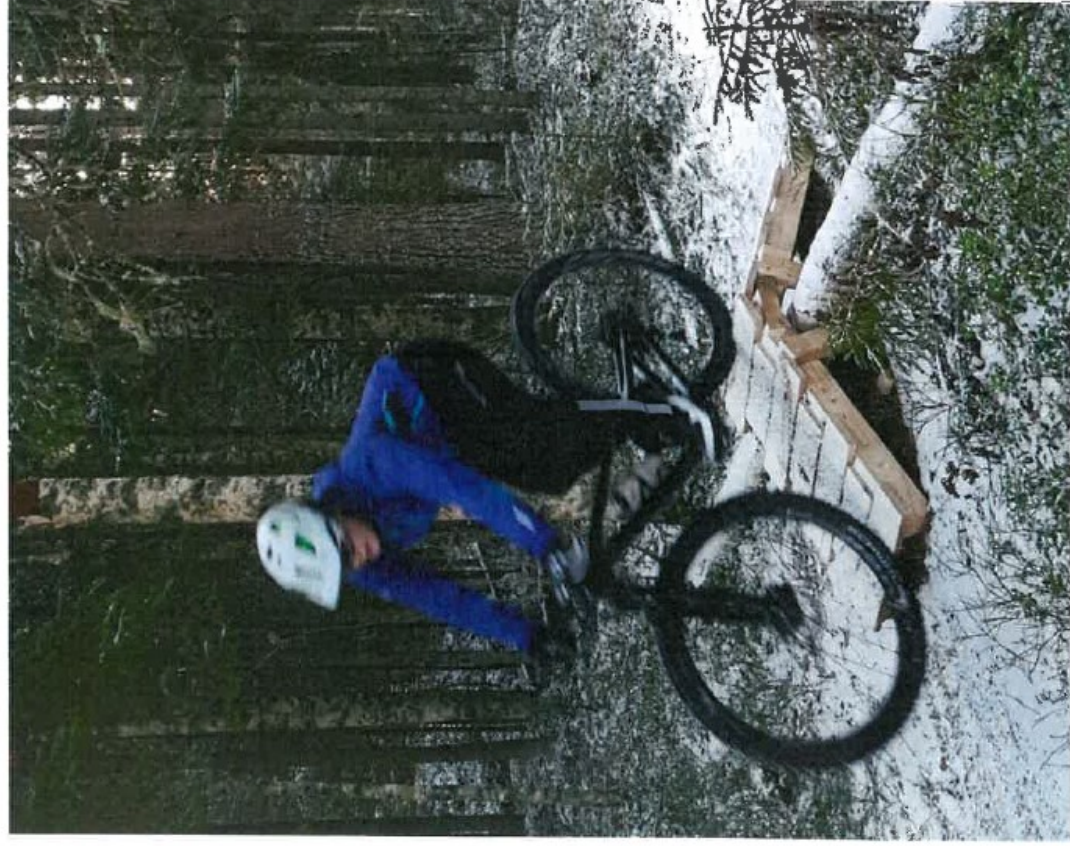

Selkeä ja riittävän tiheä opastus auttaa pysymään reitillä. Joupiskan alueella kulkee runsaasti polkuja, joten myös risteyksiä on paljon.

Kuvaesimerkit Syötteen kansallispuistosta Pudasjärveltä, jossa on erinomaiset maastopyöräilyreitit. Alemmassa kuvassa näkyy myös sorastettua mutkittelevaa polkua.

- Maalijälki puissa / tolpissa on selkeä opaste.
- Kalliolla, jossa puita ei ole, maalijälki kallioon?
- Epäselviin risteyksiin pieni opaste esim. lyhyt lauta/metalliopaste, jossa nuoli ja värikoodi.

Opastus: vaativan kohdan kierto

Maastopyöräreiteillä on toisinaan rakennettuja esteitä (kaatuneen puun ylitystä helpottavat sillat) tai luonnollisia esteitä (kaatuneet puut)

Esteiden kiertäminen tehdään usein myös mahdolliseksi.

- Esteen kiertävän helpomman reitin voi ilmaista vaikkapa värikoodilla, jossa sininen ilmaisee helppoa ja punainen vaativampaa.
- Esim. tolppaan kiinnitetään laudanpätkä/metalliopeste, jonka päät on viistottu nuolen muotoon ja värikoodi on merkattu nuolenpäihin. Esim. sininen vasemmalle ja punainen oikealle.

